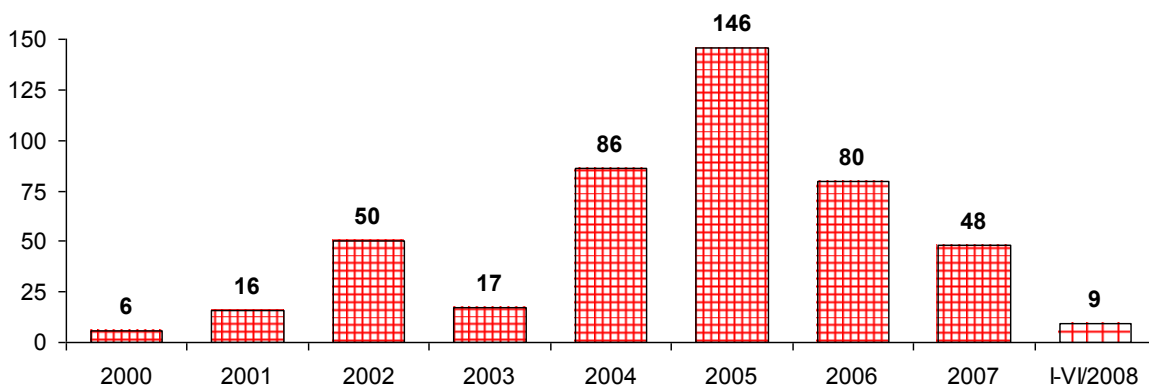

Zpráva za období od 1. ledna do 30. června 2008 o stavu vyřizování stížností podaných proti České republice k Evropskému soudu pro lidská práva

Na úvod zpráv o stavu vyřizování stížností podaných k Evropskému soudu pro lidská práva (dále jen „Soud“) obvykle uvádíme statistické údaje. Nebude tomu jinak ani tentokrát. K následujícím grafům je třeba předeslat, že vysvětlení poklesu počtu nově oznámených stížností i počtu stížností, které čekají na konečné rozhodnutí, bylo podáno ve zprávě o vyřizování stížností za druhé pololetí roku 2007.¹

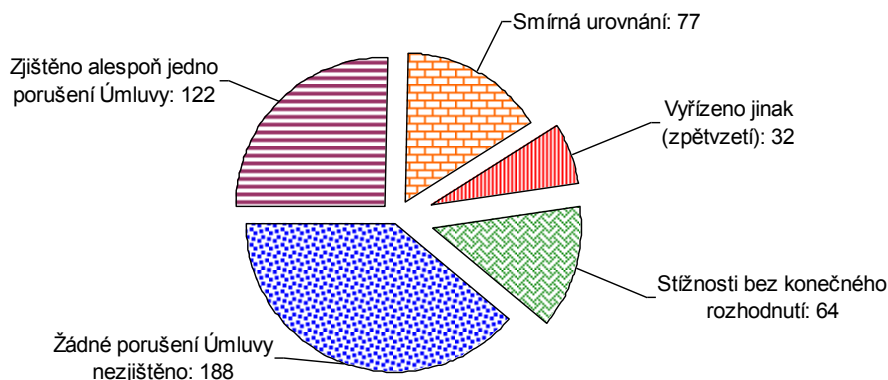
Graf č. 1 zachycuje situaci z hlediska stížností oznámených vládě České republiky. Jedná se o nápad nových případů v kanceláři vládního zmocněnce.

**Graf č. 1: Počet komunikovaných stížností proti České republice
v jednotlivých letech (roky 2000 až VI/2008)**

Graf č. 2 ukazuje statický obrázek o agendě tak, jak se jeví ke konci prvního pololetí roku 2008 z pohledu vlády České republiky.

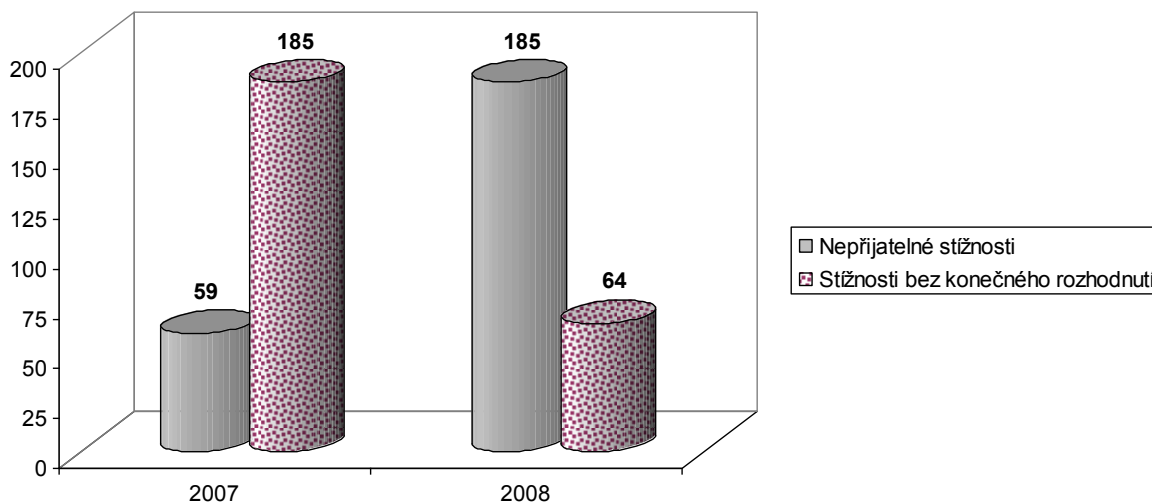
**Graf č. 2: Přehled stížností komunikovaných vládě České republiky
od 1/1/1993 do 30/6/2008 podle stavu jejich vyřizování (celkem 483 stížností)**

¹ Materiál zařazený schůzi vlády konané dne 21. května 2008 do části pro informaci členů vlády, bod 2.

Graf č. 3 zachycuje poměr mezi počtem nepřijatelných stížností a počtem případů bez konečného rozhodnutí v polovině roku 2007 a roku 2008. Velká část stížností čekajících na rozhodnutí Soudu (a týkajících se hlavně přiměřenosti délky soudního řízení) se přesunula z kategorie nevyřízených do kategorie nepřijatelných stížností.

Graf č. 3: Srovnání meziročního počtu nepřijatelných stížností a stížností bez konečného rozhodnutí (polovina roku 2007 a 2008)

Tato zpráva je dále rozčleněna na část I, která obsahuje přehled případů uzavřených Soudem v období, za které se zpráva podává. Část II zprávy se zmiňuje o případech, u nichž v daném období došlo k jinému vývoji a řízení o nich před Soudem pokračuje. Část III zprávy bude věnována problematice výkonu rozsudků Soudu. Pro přehlednost můžeme odkázat na obsah zařazený na závěr této zprávy.

I. Přehled případů uzavřených Soudem v období od 1. ledna do 30. června 2008

Řízení před Soudem končí obvykle rozsudkem ve věci samé (oddíl 1.1.), prohlášením stížnosti za nepřijatelnou v plném rozsahu (oddíl 1.2.) nebo vyškrtnutím stížnosti ze seznamu případů, především z důvodu smírného urovnání (oddíl 1.3.).

1.1. ROZSUDKY SOUDU VE VĚCI SAMÉ

V daném období vynesl Soud celkem osm rozsudků, z toho jedním bylo schváleno smírné urovnání stížnosti (*Dymáček a Dymáčková* – viz pododdíl 1.3.1.), ostatní rozsudky bylo odsuzující. Vláda požádala o postoupení jednoho z těchto případů (*Andělová*) velkému senátu.

1.1.1. Nové rozsudky Soudu

V rozsudcích Soudu vydaných v prvním pololetí roku 2008 byla Česká republika odsuzována jen z důvodu porušení:

- článku 6 odst. 1 Úmluvy v aspektu práva na přístup k soudu (Ústavnímu soudu) v šesti případech (*Glaser, Hoření, Drahorád a Drahorádová, Mourek, Faltejsek a Rechtová*),

- článku 8 Úmluvy v aspektu práva na rodinný život (*Andělová*).

Nyní následují podrobnější informace k jednotlivým rozsudkům, a to v chronologickém pořadí podle data, kdy byly vydány.

Rozsudek senátu páté sekce Soudu ze dne 14. února 2008 ve věci č. 55179/00 – *Peter Edward Glaser proti České republice*

Soud konstatoval jednomyslně, že bylo porušeno právo stěžovatele na přístup k soudu ve smyslu článku 6 odst. 1 Úmluvy, a většinou šesti hlasů proti jednomu, že nedošlo k porušení práva na pokojné užívání majetku (článek 1 Protokolu č. 1 k Úmluvě), které bylo hlavním předmětem stížnosti. Stěžovateli byla přiznána náhrada nákladů řízení ve výši 2 500 €.

(i) Skutkové okolnosti případu

Stěžovatel se narodil v roce 1923. V roce 1936 měl obdržet od svého děda jako dar sbírku arabských předmětů, které při svých výzkumných cestách nashromáždil prastrýc stěžovatele, cestovatel Edouard Glaser. Po komunistickém převratu v roce 1948 se stěžovatel rozhodl emigrovat do USA. Před svým odjezdem uložil sbírku v červnu 1948 do Židovského muzea v Praze. V roce 1981 byly z tehdy již Státního židovského muzea převedeny do Náprstkova muzea (které je součástí Národního muzea v Praze) některé předměty arabské provenience, které měly pocházet z pozůstalosti cestovatele Glasera a které mělo Židovské muzeum (podle svého vyjádření) získat již před druhou světovou válkou. Podle názoru stěžovatele však jde o tytéž předměty, které zde zanechal v roce 1948.

Po roce 1989 se stěžovatel obrátil na Náprstkovo muzeum se žádostí o vydání předmětů, ale jednání ztroskotala, neboť stěžovatel nepředložil dostatečné důkazy o svém vlastnickém právu k předmětům uloženým v Náprstkově muzeu. V září 1997 podal stěžovatel žalobu na vydání věci, kterou v březnu 1999 Obvodní soud pro Prahu 1 zamítl, neboť stěžovatel jako žalobce neunesl důkazní břemeno.²

V červnu 1999 Městský soud v Praze rozsudek soudu prvního stupně potvrdil a odmítl návrh stěžovatele na připuštění dovolání podaný na základě tehdy platného § 239 odst. 1 občanského soudního řádu. Odvolací soud vyjádřil souhlas se skutkovými i právními závěry prvoinstančního soudu, pokud tento dovodil, že stěžovatel neprokázal dostatečně hodnověrným způsobem ani svoje původní vlastnická oprávnění ke sbírce po cestovateli Glaserovi, ani skutečnost, že věci v držení muzea jsou totožné s věcmi, které zde po roce 1948 zanechal. Nadto však předložil nový argument spočívající v tvrzení, že Národnímu muzeu by v každém případě svědčilo vlastnické právo v důsledku vydržení.

Vzhledem k odmítnutí přípustnosti dovolání odvolacím soudem se stěžovatel obrátil v září 1999 přímo na Ústavní soud. V listopadu 1999 však byla jeho ústavní stížnost prohlášena za nepřípustnou s odůvodněním, že stěžovatel opomněl podat proti rozhodnutí odvolacího soudu dovolání podle tehdy platného § 239 odst. 2 občanského soudního řádu.

² Obvodní soud v odůvodnění svého rozsudku mimo jiné uvedl:

„V případě reivindikační žaloby je výhradně na žalobci, aby prokázal své vlastnické právo ke všem jednotlivým věcem, jejichž vydání se domáhá. V daném případě však žalobce toto vlastnické právo neprokázal. (...) Jednotlivé věci, jak je žalobce v žalobě označil, pak nejsou popsány zcela přesně a konkrétně tak, aby nebyly zaměnitelné s věcmi jinými stejného druhu. Žalobce v průběhu řízení nikterak neprokázal, jaké věci přesně dostal od svého dědečka, jaké věci předal do úschovy Židovskému muzeu před svým odchodem do emigrace v roce 1948 a již vůbec se mu nepodařilo v průběhu řízení prokázat, že věci v držení žalovaného jsou totožné s věcmi, které podle svého tvrzení dostal darem od svého dědečka. (...) Naproti tomu žalovanému se v průběhu řízení podařilo prokázat dopisem Státního židovského muzea v Praze z roku 1981, že předměty ze sbírky po Edouardu Glaserovi, které má v držení, převzal v roce 1981 od Státního židovského muzea, kde tyto předměty byly deponovány již v předválečné době. Je tedy zřejmé, že se nemůže jednat o stejné předměty, jaké žalobce podle svého tvrzení získal zpět po válce a uložil u Židovského muzea v roce 1948.“

(ii) Odůvodnění rozhodnutí Soudu

a) K článku 6 odst. 1 Úmluvy

Pokud jde o námitku porušení článku 6 odst. 1 Úmluvy, odkázal Soud na svůj dřívější rozsudek ve věci *Běleš a ostatní*, ve kterém se zabýval prakticky totožným problémem souladu postupu Ústavního soudu při posuzování přípustnosti ústavních stížností s právem stěžovatele na přístup k soudu. Stejně jako v tomto a řadě dalších případů také ve věci *Glaser* došel Soud k závěru, že toto právo stěžovatele bylo porušeno.

b) K článku 1 Protokolu č. 1

Soud na poli tohoto ustanovení konstatoval, že k porušení práva stěžovatele na pokojné užívání majetku nedošlo. Podotkl v této souvislosti, že mu v zásadě nepřísluší nahrazovat vnitrostátní soudy; jeho rolí je pouze se ujistit, že jejich rozhodnutí nebyla svévolná nebo zjevně nerozumná.

Stěžovatel podle mínění Soudu nesouhlasil zejména s tím, jak vnitrostátní soudy aplikovaly použitelné právní normy a hodnotily důkazy. Po pečlivém zhodnocení skutkových okolností a tvrzení stran dospěly soudy k závěru, že stěžovatel, jakkoli bylo pro něj velmi obtížné předložit více důkazů, dostatečně neprokázal ani své původní vlastnické právo k nárokovaným uměleckým předmětům, ani to, že předměty v držení Národního muzea jsou totožné s předměty, které uložil v Židovském muzeu před svou emigrací v roce 1948, přičemž podrobně vysvětlily důvody, které je k tomuto závěru vedly.

Pravomoc Soudu k posuzování údajných skutkových či právních pochybení vnitrostátních soudů je však omezená a ve způsobu rozhodování soudů o žalobě stěžovatele není možno nalézt žádné náznaky svévole.

Stěžovatel neprokázal, že disponoval pohledávkou dostatečně podloženou na to, aby mohla být vymahatelná, a proto se nemůže odvolávat na existenci „majetku“ ve smyslu článku 1 Protokolu č. 1. Z toho důvodu nemohla být rozhodnutí vnitrostátních soudů o předmětné žalobě na vydání věci zásahem do práva na pokojné užívání majetku a skutkové okolnosti nespádají do rámce tohoto ustanovení.

(iii) Spravedlivé zadostiučinění

Z titulu údajné materiální újmy stěžovatel požadoval vydání sporné sbírky uměleckých předmětů a alternativně zaplacení peněžní částky odpovídající její hodnotě, subsidiárně pak požadoval odškodnění v důsledku ztráty naděje, kterou odhadoval na 100 %.

Soud prohlásil, že stěžovateli náhrada údajné materiální újmy nenáleží a že konstatování porušení Úmluvy v rozsudku je dostatečnou nápravou případné újmy morální. Přiznal mu nicméně náhradu nákladů řízení ve výši 2 500 €.

Rozsudek senátu páté sekce Soudu ze dne 28. února 2008 ve věci č. 995/06 – Valerie Andělová proti České republice

Senát páté sekce Soudu jednomyslně konstatoval, že právo stěžovatelky na respektování soukromého a rodinného života ve smyslu článku 8 Úmluvy bylo porušeno. Zbytek její stížnosti Soud zároveň prohlásil za nepřijatelný. Stěžovatelce přiznal spravedlivé zadostiučinění ve výši 4 850 €.

(i) Skutkové okolnosti případu

V roce 2001 opustil manžel stěžovatelky společnou domácnost a vzal s sebou i jejich tehdy sedmiletou dceru. Od dubna 2002 byl styk stěžovatelky s dcerou upraven předběžným opatřením soudu. Řízení o úpravě styku bylo zahájeno v listopadu 2002. V červnu 2003 svěřil okresní soud nezletilou do výchovy otci, stěžovatelce uložil povinnost platit na dceru výživné a upravil její styk s dcerou s tím, že během prvních měsíců měla využívat pomoc psychologa. Stěžovatelka se proti rozsudku odvolala. V srpnu 2003 okresní soud upravil její styk s dcerou předběžným opatřením v rozsahu shodném s výrokem rozsudku. V lednu 2004 odvolací soud zrušil výrok rozsudku okresního soudu o úpravě styku.

Stěžovatelka se začala s nezletilou stykat v roce 2004 v ordinaci psycholožky, ale tato setkání považovala za neuspokojivá, neboť se konala pouze jednou měsíčně a navíc za přítomnosti otce. Psycholožka sdělila soudu, že ve vztazích stěžovatelky a nezletilé dcery došlo k pokroku, nezletilá však dosud není na nezprostředkovaná setkání připravena. V řízení o úpravu styku nařídil okresní soud znalecký posudek, řízení pravděpodobně dosud probíhá.

(ii) Odůvodnění rozhodnutí Soudu

a) Tvrzené porušení práva na spravedlivý proces, zejména práva na řízení v přiměřené lhůtě (článek 6 odst. 1)

U namítané nepřiměřené délky řízení Soud konstatoval, že stěžovatelka nevyčerpala vnitrostátní prostředky nápravy předvídané zákonem č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem, ve znění zákona č. 160/2006 Sb. Obrátila se sice se žádostí o odškodnění na Ministerstvo spravedlnosti, které jí nevyhovělo s odůvodněním, že délku předmětného řízení nelze vzhledem k okolnostem považovat za nepřiměřenou, ale poté již nepodala žalobu k soudu.

Stěžovatelka dále namítala nedostatek spravedlivosti, nestrannosti a nezávislosti řízení o výkon rodičovské zodpovědnosti. Soud konstatoval, že v části řízení ohledně výchovy a vyživovací povinnosti stěžovatelka nespĺnila formální náležitosti pro podání ústavní stížnosti a v části týkající se úpravy styku řízení dosud probíhá, a stížnost je proto předčasná. I tuto část stížnosti proto zamítl jako nepřijatelnou pro nevyčerpání všech vnitrostátních prostředků nápravy.

b) Tvrzené porušení práva na rodinný život (článek 8 Úmluvy)

Soud zamítl námitku vlády opírající se o nevyčerpání ústavní stížnosti (viz rozsudek *Koudelka*) a o nepodání žádosti o náhradu nemajetkové újmy podle novelizovaného zákona č. 82/1998 Sb. (viz rozsudek *Zavřel*) s tím, že neumožňují stěžovatelům účinné uplatnění námitek týkajících se nevykonání rozhodnutí o jejich právu na styk s nezletilým dítětem.

V meritu Soud dospěl k závěru, že právo stěžovatelky na respektování rodinného života bylo porušeno, neboť podle jeho názoru vnitrostátní orgány nevyvinuly dostatečné úsilí k tomu, aby zajistily výkon práva stěžovatelky na styk s jejím dítětem. Zejména poukázal na to, že opatrovník navrhl, aby styk probíhal za účasti psychologa ještě předtím, než byly osvětleny důvody selhání prvních pokusů o výkon předběžného opatření z dubna 2002, a okresní soud na této podmínce následně trval, ačkoli bylo potvrzeno, že otec dítěte soudní rozhodnutí nerespektuje. Zde Soud poukázal na skutečnost, že otci nezletilé byla za jeho chování uložena pouze jedna pokuta ve výši 500 Kč. Zdůraznil též, že setkání u psychologa, jakkoli jde o prostředek usnadnění výkonu práva na styk, nelze považovat za účinný výkon tohoto práva stěžovatelkou, přičemž výchovné schopnosti stěžovatelky nebyly nikdy zpochybněny. Soud proto uzavřel, že v případě stěžovatelky Česká republika nerespektovala požadavky vyplývající z článku 8 Úmluvy.

c) Ostatní tvrzená porušení Úmluvy

Stěžovatelka dále ve své stížnosti tvrdila, že se stala obětí neodůvodněné diskriminace ze strany okresního soudu, čímž dochází k porušení zásady rovnosti mezi manžely na její úkor. Soud poznamenal, že stěžovatelka tyto námitky náležitým způsobem neuplatnila před Ústavním soudem a že ve spisu neshledal žádné známky diskriminace ani porušení zásady rovnosti mezi manžely ze strany vnitrostátních orgánů. Tuto část stížnosti proto zhodnotil jako zjevně neopodstatněnou.

(iii) Spravedlivé zadostiučinění

Stěžovatelka požadovala náhradu majetkové újmy ve výši 24 300 Kč, Soud však konstatoval, že jí náhrada z tohoto titulu nenáleží, neboť svoje požadavky řádně nedoložila a měla možnost je uplatnit na vnitrostátní úrovni.

Pokud jde o morální újmu, přiznal Soud stěžovatelce kompenzaci ve výši 4 000 €. Na náhradu nákladů řízení přisoudil stěžovatelce 1 700 €, tedy pouze část jí požadované částky s tím,

že mnohé námitky stěžovatelky byly prohlášeny za nepřijatelné. Tuto částku současně snížil o 850 € poskytnutých stěžovatelce Radou Evropy ve formě bezplatné právní pomoci.

Rozsudek senátu páté sekce Soudu ze dne 6. března 2008 ve věci č. 31806/02 – Karel Hoření proti České republice

Soud jednomyslně konstatoval, že právo stěžovatele na přístup k soudu ve smyslu článku 6 odst. 1 Úmluvy bylo porušeno. Námitky porušení dalších aspektů práva na spravedlivý proces byly prohlášeny za nepřijatelné pro zjevnou neopodstatněnost. Stěžovateli bylo přiznáno spravedlivé zadostiučinění ve výši 100 €.

(i) Skutkové okolnosti případu

Stěžovatel na vnitrostátní úrovni podal proti rozsudku odvolacího soudu dovolání, které Nejvyšší soud odmítl jako nepřijatelné, neboť neshledal, že by rozhodnutí odvolacího soudu bylo po právní stránce zásadního významu ve smyslu tehdy platného § 239 odst. 2 občanského soudního řádu. Následně podaná ústavní stížnost byla v části směřující proti rozsudkům soudů prvního a druhého stupně odmítnuta pro opožděnost s tím, že lhůta k jejímu podání počala běžet již dnem rozhodnutí odvolacího soudu, nikoli dnem rozhodnutí dovolacího soudu o odmítnutí dovolání, které podle názoru Ústavního soudu nebylo v dané věci rozhodnutím o posledním procesním prostředku ochrany práva.

(ii) Odůvodnění rozhodnutí Soudu

Soud v odůvodnění rozsudku odkázal zejména na svůj dřívější rozsudek ve věci *Zvolský a Zvolská*, v němž se zabýval prakticky totožným problémem souladu postupu Ústavního soudu při posuzování přípustnosti ústavních stížností s právem stěžovatele na přístup k soudu. Stejně jako v tomto případě také ve věci *Hoření* dospěl Soud k závěru, že článek 6 odst. 1 Úmluvy byl porušen.

Ostatní námitky porušení práva na spravedlivý proces (spravedlivost řízení, délka řízení) prohlásil Soud za zjevně neopodstatněné, aniž by vyzýval vládu k vyjádření k jejich přijatelnosti či odůvodněnosti.

(iii) Spravedlivé zadostiučinění

Stěžovatel požadoval náhradu materiální a morální újmy a náhradu nákladů řízení v celkové výši zhruba 425 tis. Kč. Soud prohlásil, že stěžovateli náhrada údajné materiální újmy nenáleží a že konstatování porušení Úmluvy v rozsudku je dostatečnou nápravou případné újmy morální, a přiznal mu částku 100 € jako náhradu nákladů řízení.

Rozsudek senátu páté sekce Soudu ze dne 20. března 2008 ve věci č. 10254/03 – Jiří Drahorád a Dana Drahorádová proti České republice

Soud jednomyslně konstatoval, že právo stěžovatelů na přístup k soudu ve smyslu článku 6 odst. 1 Úmluvy bylo porušeno. Námitky porušení dalších aspektů práva na spravedlivý proces, k nimž se vláda ve svém stanovisku ze dne 6. ledna 2006 vyjadřovala, byly prohlášeny za nepřijatelné pro zjevnou neopodstatněnost.³ Stěžovatelům bylo Soudem přiznáno spravedlivé zadostiučinění ve výši 1 200 €.

(i) Skutkové okolnosti případu

Proti stěžovatelům a státnímu podniku, od něhož v prosinci 1990 koupili byt, bylo od roku 1992 vedeno restituční řízení za účelem vydání tohoto bytu. Restituční řízení proběhlo opakovaně před Okresním a Krajským soudem v Hradci Králové, Nejvyšším soudem a Ústavním soudem a vyústilo jednak v prohlášení kupní smlouvy za neplatnou, jednak v nařízení povinnosti státnímu podniku vydat sporný byt. Stěžovatelům bylo vedle státního podniku také ulo-

³ Další námitky porušení práv a svobod zaručených v Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod byly zamítnuty jako nepřijatelné již rozhodnutím ze dne 4. října 2005.

ženo nahradit žalobci náklady řízení. Druhé dovolání stěžovatelů odmítl Nejvyšší soud pro nepřipustnost, neboť napadený rozsudek krajského soudu nebyl zásadního právního významu. Následná ústavní stížnost byla v září 2002 odmítnuta zčásti pro zjevnou neopodstatněnost (ohledně rozhodnutí Nejvyššího soudu), zčásti pro opožděnost (ohledně rozhodnutí krajského soudu s tím, že měla být podána ve lhůtě šedesáti dnů po tomto rozhodnutí)

(ii) Odůvodnění rozhodnutí Soudu

Soud v odůvodnění rozsudku odkázal zejména na svůj dřívější rozsudek ve věci *Zvolský a Zvolská*, v němž se zabýval prakticky totožným problémem souladu postupu Ústavního soudu při posuzování přípustnosti ústavních stížností s právem na přístup k soudu. Stejně jako v tomto případě také ve věci *Drahorád a Drahorádová* dospěl Soud k závěru, že článek 6 odst. 1 Úmluvy byl porušen.

Stěžovatelé dále namítali porušení svého práva na projednání věci v přiměřené lhůtě, neboť restituční řízení trvalo více než deset let. Podle mínění Soudu však bylo toto porušení Úmluvy dostatečně napraveno přiznáním částky 90 000 Kč ze strany Ministerstva spravedlnosti na základě novelizovaného zákona č. 82/1998 Sb.

Stěžovatelé konečně napadali skutečnost, že restituční žaloba na vydání bytu nebyla vůči nim výslovně zamítnuta. Soud však v tomto ohledu přisvědčil argumentu vlády, podle níž se jedná nanejvýše o formální pochybení, z něhož rozhodně nevyplývá, že by stěžovatelé byli sami povinni být vydat.

(iii) Spravedlivé zadostiučinění

Stěžovatelé požadovali spravedlivé zadostiučinění z titulu způsobené majetkové a nemajetkové újmy a z titulu náhrady nákladů řízení v celkové výši přesahující 1 milion Kč. Soud byl nicméně toho názoru, že jim finanční náhrada nepřísluší a že konstatování zjištěného porušení Úmluvy v rozsudku je dostatečnou nápravou utrpěné morální újmy. Naproti tomu částečně přijal požadavky stěžovatelů na náhradu nákladů řízení, a to v rozsahu 1 200 €.

Rozsudek senátu páté sekce Soudu ze dne 3. dubna 2008 ve věci č. 17999/03 – *Miroslav Mourek proti České republice*

Soud konstatoval jednomyslně, že právo stěžovatele na přístup k soudu ve smyslu článku 6 odst. 1 Úmluvy bylo porušeno. Námitka porušení práva na projednání věci v přiměřené lhůtě zaručeného v tomtéž ustanovení Úmluvy byla naopak prohlášena za nepřijatelnou.

(i) Skutkové okolnosti případu

Stěžovatel podal v květnu 1998 návrh na přezkoumání rozhodnutí, kterým mu byl odejmut plný invalidní důchod. Krajský soud správní rozhodnutí v únoru 2001 potvrdil a jeho rozsudek následně potvrdil také vrchní soud. Dovolání stěžovatele poté Nejvyšší soud odmítl s odůvodněním, že rozhodnutí odvolacího soudu nemělo po právní stránce zásadní význam. Stěžovatel se konečně obrátil na Ústavní soud, který však ústavní stížnost v části směřující proti rozhodnutím soudů prvního a druhého stupně odmítl jako opožděnou s tím, že lhůta k jejímu podání počala běžet již dnem doručení rozhodnutí odvolacího soudu, neboť rozhodnutí Nejvyššího soudu nelze za daných okolností považovat za poslední procesní prostředek ochrany práva.

(ii) Odůvodnění rozhodnutí Soudu

Soud v odůvodnění rozsudku odkázal zejména na svůj dřívější rozsudek ve věci *Zvolský a Zvolská* z roku 2002, v němž se zabýval prakticky totožným problémem souladu postupu Ústavního soudu při posuzování přípustnosti ústavních stížností s právem stěžovatele na přístup k soudu. Stejně jako v tomto případě také ve věci *Mourek* dospěl k závěru, že článek 6 odst. 1 Úmluvy byl v tomto aspektu porušen.

Námítka porušení práva na projednání věci v přiměřené lhůtě však Soud prohlásil za nepřijatelnou pro nevyčerpání všech vnitrostátních prostředků nápravy, neboť stěžovatel nevyužil možnosti domáhat se odškodnění na základě novelizovaného zákona č. 82/1998 Sb.

Ostatní námítky porušení práv a svobod zaručených Úmluvou, které stěžovatel vznesl a ke kterým se vláda ani nemusela vyjadřovat, prohlásil Soud za nepřijatelné pro zjevnou neopodstatněnost.

(iii) Spravedlivé zadostiučinění

Stěžovatel požadoval spravedlivé zadostiučinění za morální újmu ve výši 6 800 €. Soud prohlásil, že konstatování porušení Úmluvy v rozsudku je dostatečnou nápravou případné morální újmy utrpěné stěžovatelem, a návrh na přiznání zadostiučinění v penězích proto zamítl.

Rozsudek senátu páté sekce Soudu ze dne 15. května 2008 ve věci č. 24021/03 – Jan Faltejsek proti České republice

Soud jednomyslně konstatoval, že právo stěžovatele na přístup k soudu ve smyslu článku 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod bylo porušeno, a přiznal mu spravedlivé zadostiučinění ve výši 1 100 eur. Zbývající část stížnosti Soud zamítl jako nepřijatelnou pro zjevnou neopodstatněnost již v rozhodnutí ze dne 13. února 2007.

(i) Skutkové okolnosti případu

Proti stěžovateli byla podána žaloba o určení vlastnického práva, které bylo okresním soudem vyhověno. Krajský soud rozsudek okresního soudu potvrdil, byť, jak uvedl, „z jiných právních závěrů, než ze kterých vycházel soud prvního stupně“. Proti rozsudku odvolacího soudu podal stěžovatel ústavní stížnost, kterou Ústavní soud odmítl pro nevyčerpání všech procesních prostředků ochrany práva s odůvodněním, že stěžovatel nepodal proti rozhodnutí odvolacího soudu žalobu pro zmatečnost podle § 229 odst. 3 občanského soudního řádu („Žalobou pro zmatečnost účastník může napadnout též pravomocný rozsudek odvolacího soudu ..., jestliže mu byla v průběhu řízení nesprávným postupem soudu odňata možnost jednat před soudem.“).

(ii) Odůvodnění rozhodnutí Soudu

Soud uvedl, že institut žaloby pro zmatečnost byl zaveden až s účinností od 1. ledna 2001, přičemž dřívější judikatura Nejvyššího soudu týkající se možnosti podat dovolání z obdobného důvodu [§ 237 odst. 1 písm. f) občanského soudního řádu] vedla spíše k závěru o nepřipustnosti dovolání v situaci obdobné té, v níž se po rozhodnutí krajského soudu ocitl stěžovatel. Také samotný Ústavní soud v těchto situacích zpravidla rozhodoval jinak než v případě stěžovatele. Podle mínění Soudu přísluší nejvyšším soudním instancím sjednocovat rozcházející se judikaturu, jež je zdrojem právní nejistoty zmenšující důvěru veřejnosti v soudní systém. Ústavní soud by mohl rozhodnout, že namítané pochybení krajského soudu má být odstraněno cestou žaloby pro zmatečnost, ale bylo by třeba tak učinit konsistentně a předvídatelně. Rozhodnutí Ústavního soudu ve stěžovatelově věci proto bylo nepřiměřené a došlo k porušení článku 6 odst. 1 Úmluvy.

(iii) Spravedlivé zadostiučinění

Stěžovatel požadoval spravedlivé zadostiučinění ve výši přes 2,8 mil. Kč. Soud uznal v dané otázce argumenty vlády a prohlásil, že stěžovateli náhrada údajné materiální újmy nenáleží a že konstatování porušení Úmluvy v rozsudku je dostatečnou nápravou případné újmy morální. Zároveň stěžovateli přiznal částku 1 100 € jako náhradu nákladů řízení.

Rozsudek senátu páté sekce Soudu ze dne 26. června 2008 ve věci č. 27088/05 – Růžena Rehtová proti České republice

Soud jednomyslně konstatoval, že právo stěžovatelky na přístup k soudu ve smyslu článku 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod bylo porušeno, a přiznal jí spravedlivé zadostiučinění ve výši 1 100 €.

vedlivé zadostiučinění ve výši 1 200 €. Zbývající část stížnosti Soud zamítl jako nepřijatelnou pro zjevnou neopodstatněnost.

(i) Skutkové okolnosti případu

Stěžovatelka podala v listopadu 2003 proti rozhodnutí odvolacího soudu dovolání na základě § 237 odst. 1 písm. c) občanského soudního řádu s tím, že podle jejího názoru má napadené rozhodnutí ve věci samé po právní stránce zásadní význam. Nejvyšší soud se s tímto jejím názorem neztotožnil a dovolání v říjnu 2004 odmítl jako nepřípustné. Stěžovatelka poté podala proti rozhodnutí všech tří obecných soudů ústavní stížnost, kterou Ústavní soud v únoru 2005 odmítl, a to jako zjevně neopodstatněnou v části směřující proti rozhodnutí Nejvyššího soudu a jako opožděnou v části brojící proti rozhodnutím soudů prvního a druhého stupně. Tento poslední závěr byl odůvodněn tak, že podané nepřípustné dovolání nelze považovat za poslední procesní prostředek ochrany práva, a proto lhůta k podání ústavní stížnosti počala běžet již od rozhodnutí soudu odvolacího, nikoli dovolacího.

(ii) Odůvodnění rozhodnutí Soudu

Soud odkázal zejména na svůj dřívější rozsudek ve věci *Zvolský a Zvolská*, ve kterém se zabýval podobným problémem souladu postupu Ústavního soudu při posuzování přípustnosti ústavních stížností s právem stěžovatele na přístup k soudu. Stejně jako v tomto případě také ve věci *Rechtová* došel Soud k závěru, že článek 6 odst. 1 Úmluvy byl porušen. Poznamenal zároveň, že Ústavní soud nijak neodůvodnil, proč v daném případě neaplikoval své vlastní sdělení č. 32/2003 Sb., podle kterého lhůta k podání ústavní stížnosti počne běžet dnem doručení rozhodnutí o mimořádném opravném prostředku bez ohledu na způsob rozhodnutí o něm, přičemž lhůta bude považována za zachovanou i ve vztahu k předchozímu pravomocnému rozhodnutí.

Ostatní námitky porušení práva na spravedlivý proces vznesené stěžovatelkou zamítl Soud jako nepřijatelné pro zjevnou neopodstatněnost.

(iii) Spravedlivé zadostiučinění

Stěžovatelka požadovala spravedlivé zadostiučinění ve výši celkem 1 311 035 Kč. Soud uznal v dané otázce argumenty vlády a prohlásil, že stěžovatelce náhrada údajné materiální újmy nenáleží a že konstatování porušení Úmluvy v rozsudku je dostatečnou nápravou případné újmy morální. Zároveň stěžovatelce přiznal částku 1 200 € jako náhradu nákladů řízení.

1.1.2. Žádosti o postoupení věci velkému senátu

Po rozsudku *Andělová* rozhodla vláda o podání žádosti o postoupení věci velkému senátu, a to s ohledem na problém prostředku nápravy proti tvrzenému porušení práva na rodinný život z důvodu liknavého postupu soudů v řízení o poměrech nezletilých dětí, popř. v řízení vykonávacím. V podrobnostech lze odkázat na příslušný materiál zařazený na program schůze vlády dne 14. května 2008.⁴ Ačkoli byla předmětná žádost nakonec zamítnuta,⁵ poskytl Soud jisté odpovědi na vznesené otázky ve svém rozhodnutí o stížnostech *Jedličková a Jedlička* (viz pododíl 1.2.1.).

S výjimkou uvedeného rozsudku rozhodl ministr spravedlnosti, že vláda nebude žádat o postoupení velkému senátu u věcí, v nichž byl v uplynulém pololetí vydán rozsudek senátu sekce (viz pododíl 1.1.1.); žádný z těchto rozsudků nevybočuje z ustálené judikatury Soudu.

⁴ Jedná se o materiál nazvaný *Návrh na podání žádosti o postoupení věci č. 995/06 Andělová* proti České republice velkému senátu *Evropského soudu pro lidská práva* (bod č. 22 programu schůze vlády; usnesení vlády č. 545).

⁵ Žádost vlády byla dne 29. září 2008 zamítnuta kolegiem pěti soudců velkého senátu; důvody zamítnutí se nesdělují.

1.2. STÍŽNOSTI PROHLÁŠENÉ ZA NEPŘIJATELNÉ

V daném období tímto způsobem ukončil Soud řízení o 102 komunikovaných stížnostech, přičemž sedmičlenný senát prohlásil za nepřijatelné i dvě stížnosti proti České republice, které předtím nebyly vládě oznámeny. Naopak u čtyřech stížností rozhodl Soud o jejich částečné nepřijatelnosti a vládě oznámil ke stanovisku jen zbývající námitky.

1.2.1. Komunikované stížnosti prohlášené za nepřijatelné

Naprostá většina těchto rozhodnutí (celkem 92 z 99 celkem) se týká nepřiměřené délky soudních řízení (článek 6 odst. 1 Úmluvy), případně prostředku nápravy nepřiměřené délky řízení (článek 13 Úmluvy). Tyto námitky byly odmítnuty s ohledem na existující prostředek nápravy, a sice nárok na náhradu škody a přiměřené zadostiučinění za nemajetkovou újmu ve smyslu novelizovaného zákona č. 82/1998 Sb. Některé případy se vztahují i k jiným otázkám; je-li to podstatné, jsou tyto odlišné problematiky zmíněny. Zde je jejich seznam:

- rozhodnutí senátu páté sekce Soudu ze dne 4. ledna 2008 o přijatelnosti stížností č. 26668/03 – *Miroslav Bílý*, č. 32232/04 – *Josef Boháč*, č. 27713/03 – *Milan Farský*, č. 28420/04 – *Jiří Jedlička*, č. 6516/03 – *Pavel Kolečkář*, č. 43062/02 – *Květa Krugová*, č. 26377/03 – *Jaroslava Kučerová*, č. 14775/04 – *Zdeněk Marcín*, č. 5521/03 – *Petr Meier a Gerte Gráfová*;
- rozhodnutí senátu páté sekce Soudu ze dne 8. ledna 2008 o přijatelnosti stížnosti č. 671/03 – *Tomáš Doležal a Jaroslav Mareš*;
- rozhodnutí senátu páté sekce Soudu ze dne 15. ledna 2008 o přijatelnosti stížností č. 36854/03 – *Hana Bušková*, č. 14106/02 – *Gerhard Gromann, Dana Gromann, Alanti a. s. a Star-Pack s r. o.*, č. 31607/03 – *Fehim Hanuša a Fatmir Hanuša*, č. 6030/03 – *Alois Locker*, č. 45469/04 – *Polák spol. s r. o.*, č. 3601/03 – *Ivana Procházková*, č. 23000/03 – *Zdeněk Šefčík*, č. 2399/03 – *Jiřina Vašíčková*;
- rozhodnutí senátu páté sekce Soudu ze dne 15. ledna 2008 o přijatelnosti stížnosti č. 4371/03 – *Václav Špaček*: též právo na soudní ochranu (článek 6 odst. 1 Úmluvy – zjevná neopodstatněnost);
- rozhodnutí senátu páté sekce Soudu ze dne 22. ledna 2008 o přijatelnosti stížností č. 7172/03 – *Emil Hudec*, č. 17226/03 – *Tatiana Janatová*, č. 4899/03 – *Jiří Smetana, Helena Smetanová a Vladimír Novák*,
- rozhodnutí senátu páté sekce Soudu ze dne 22. ledna 2008 o přijatelnosti stížnosti č. 8412/03 – *Karel Jelínek a Zdeněk Pánek*: každý ze stěžovatelů obdržel od Ministerstva spravedlnosti částku 84 tis. Kč, kterou Soud považoval za dostatečnou pro zhojení nepřiměřené délky soudního řízení (v tomto ohledu tedy stěžovatelé ztratili postavení obětí namítaného porušení Úmluvy);
- rozhodnutí senátu páté sekce Soudu ze dne 22. ledna 2008 o přijatelnosti stížnosti č. 9832/03 – *František Miko*: stěžovatel obdržel od Ministerstva spravedlnosti částku 72 tis. Kč, kterou Soud považoval za dostatečnou pro zhojení nepřiměřené délky řízení (v tomto ohledu tedy stěžovatel ztratil postavení oběti namítaného porušení Úmluvy);
- rozhodnutí senátu páté sekce Soudu ze dne 22. ledna 2008 o přijatelnosti stížnosti č. 39527/06 – *Roman Vorel*: též ve spojení s právem na rodinný život (článek 8 Úmluvy);
- rozhodnutí senátu páté sekce Soudu ze dne 29. ledna 2008 o přijatelnosti stížnosti č. 8743/03 – *Jarmila Bártková*: též právo na soudní ochranu (článek 6 odst. 1 Úmluvy – zjevná neopodstatněnost);
- rozhodnutí senátu páté sekce Soudu ze dne 29. ledna 2008 o přijatelnosti stížnosti č. 13900/03 – *Vítězslav Dametz*: stěžovatel obdržel od Ministerstva spravedlnosti částku 75 tis. Kč, kterou Soud považoval za dostatečnou pro zhojení nepřiměřené délky řízení (v tomto ohledu tedy stěžovatel ztratil postavení oběti namítaného porušení Úmluvy);

- rozhodnutí senátu páté sekce Soudu ze dne 29. ledna 2008 o přijatelnosti stížností č. 21588/04 – *Marek Dvořák*, č. 33333/03 – *Vladimír Flegl a Draga Fleglová*, č. 34200/03 – *Ladislav Fuchsík, Lubomír Rabinský a Vítězslav Příbyl*, č. 1658/05 – *Josef Hrubý*, č. 41679/04 – *Pavel Marek*, č. 44213/02 – *Moravia Shop Invest, s. r. o.*; č. 15311/03 – *Miroslav Pavlík*, č. 3387/03 – *Pebex s. a.*, č. 13891/03 – *Marcela Sobczyńska*, č. 34324/03 – *Anděla Šárková*, č. 14803/03 – *Jiřina Štěpánková*, č. 12345/03 – *Bedřich Taitl a Anna Taitlová*, č. 24846/03 – *Toma s. r. o.*;
- rozhodnutí senátu páté sekce Soudu ze dne 12. února 2008 o přijatelnosti stížnosti č. 6053/03 – *Drahomíra Haberlandová a Radomír Pur*: druhý stěžovatel obdržel od Ministerstva spravedlnosti částku 100 tis. Kč, kterou Soud považoval za dostatečnou nápravu (v tomto ohledu tedy stěžovatel ztratil postavení oběti namítaného porušení Úmluvy);
- rozhodnutí senátu páté sekce Soudu ze dne 12. února 2008 o přijatelnosti stížností č. 37495/02 – *Václav Justa*, č. 44965/04 – *Oldřiška Klicperová*, č. 26128/03 – *K. S. a M. S.*, č. 33863/03 – *Helena Stiernborgová*;
- rozhodnutí senátu páté sekce Soudu ze dne 12. února 2008 o přijatelnosti stížnosti č. 12984/03 – *Jiří Voleman*: stěžovatel obdržel od Ministerstva spravedlnosti částku 57 tis. Kč, kterou Soud považoval za dostatečnou nápravu (v tomto ohledu tedy stěžovatel ztratil postavení oběti namítaného porušení Úmluvy);
- rozhodnutí senátu páté sekce Soudu ze dne 26. února 2008 o přijatelnosti stížnosti č. 16308/03 – *František Petr*: Soud se věnuje i otázce dopadu délky řízení na právo pokojného užívání majetku (článek 1 Protokolu č. 1);
- rozhodnutí senátu páté sekce Soudu ze dne 26. února 2008 o přijatelnosti stížnosti č. 35465/03 – *Ivo Zobač*;
- rozhodnutí senátu páté sekce Soudu ze dne 4. března 2008 o přijatelnosti stížností č. 20662/03 – *Vladimír Dedek*, č. 38384/03 – *Hana Langrová*, č. 20269/03 – *Pavel Římanek*, č. 15501/03 – *Věra Zdráhalová*;
- rozhodnutí senátu páté sekce Soudu ze dne 4. března 2008 o přijatelnosti stížnosti č. 35173/03 – *Jiří Štěpnička*: stěžovatel obdržel od Ministerstva spravedlnosti částku 75 tis. Kč, kterou Soud považoval za dostatečnou nápravu (v tomto ohledu tedy stěžovatel ztratil postavení oběti namítaného porušení Úmluvy);
- rozhodnutí senátu páté sekce Soudu ze dne 11. března 2008 o přijatelnosti stížností č. 2901/04 – *Richard Adamíček*, č. 2048/04 – *Blanka Blažková a Jiří Bohuslav*, č. 1836/04 – *Josef Hromják*, č. 24795/03 – *Pavel Ircing*, č. 918/04, 925/04, 1211/04 a 3146/04 – *Petr Kafka*, č. 34793/03 – *Daniela Klikarová a Jan Klikar*, č. 38338/02 – *Jiří Kolman, Dagmar Paterová, Eva Stodolová a Helena Karafiátová*, č. 45180/04 – *Marta Korandová, Stanislav Sedlatý, Marie Prášilová, Blažena Hrušovská, Jarmila Junová a Manuela Krausová*, č. 35446/03 – *Dagmar Křížanová, Jiří Křížan a Jan Křížan*, č. 36095/03 – *Jaromír Kudrnáč*, č. 21976/02 – *Jaroslav Plaček*, č. 20663/03 – *Edita Rabinovitz*, č. 29072/04 – *Vlastimil Roušal a Jan Veselý*, č. 35885/03 – *Ivana Skálová*, č. 19928/03 – *Jaromír Tichý*, č. 22637/03 – *Zdeněk Vaňhara*, č. 21628/03 – *Jiří Vebr*;
- rozhodnutí senátu páté sekce Soudu ze dne 18. března 2008 o přijatelnosti stížností č. 4990/04 – *Irena Bartečková a Josef Dzierženga*, č. 6042/02 – *Petr Kafka*, č. 4792/04 – *Antonín Mádle*, č. 27375/03 – *Olga Maršíková a František Maršík*;
- rozhodnutí senátu páté sekce Soudu ze dne 25. března 2008 o přijatelnosti stížnosti č. 1714/04 – *Karel Mruzek*;
- rozhodnutí senátu páté sekce Soudu ze dne 25. března 2008 o přijatelnosti stížnosti č. 7810/05 – *Josef Pavelka*: též ve spojení s právem na rodinný život (článek 8 Úmluvy);
- rozhodnutí senátu páté sekce Soudu ze dne 25. března 2008 o přijatelnosti stížnosti č. 26050/03 – *Vlastimil Sládek*: stěžovatel obdržel od Ministerstva spravedlnosti částku 112,5 tis. Kč, kterou Soud považoval za dostatečnou nápravu (v tomto ohledu tedy stěžovatel ztratil postavení oběti namítaného porušení Úmluvy);

- rozhodnutí senátu páté sekce Soudu ze dne 1. dubna 2008 o přijatelnosti stížnosti č. 5497/03 – *Cihlářské sdružení, a. s.*: stěžovatelka obdržela od Ministerstva spravedlnosti částku 45 tis. Kč, kterou Soud považoval za dostatečnou nápravu (stěžovatelka tedy ztratila postavení oběti namítaného porušení Úmluvy);
- rozhodnutí senátu páté sekce Soudu ze dne 1. dubna 2008 o přijatelnosti stížnosti č. 36090/03 – *Josef Čtvrtečka*: stěžovatel obdržel od Ministerstva spravedlnosti částku 95 tis. Kč, kterou Soud považoval za dostatečnou nápravu (v tomto ohledu tedy stěžovatel ztratil postavení oběti namítaného porušení Úmluvy);
- rozhodnutí senátu páté sekce Soudu ze dne 1. dubna 2008 o přijatelnosti stížností č. 6627/03 – *František Fischer*, č. 27907/03 – *Miloslav Forejt*, č. 584/04 – *František Hlavica*, *Anna Šulcová*, *Sylvie Šimáková a Zdeňka Linhartová*;
- rozhodnutí senátu páté sekce Soudu ze dne 1. dubna 2008 o přijatelnosti stížnosti č. 30943/02 – *Zuzana Varadínková*: stěžovatelka obdržela od Ministerstva spravedlnosti částku 45 tis. Kč, kterou Soud považoval za dostatečnou nápravu (stěžovatelka tedy ztratila postavení oběti namítaného porušení Úmluvy);
- rozhodnutí senátu páté sekce Soudu ze dne 6. května 2008 o přijatelnosti stížností č. 36689/03 – *Vladimír Neuman* a č. 22781/03 – *Jan Roub*;
- rozhodnutí senátu páté sekce Soudu ze dne 13. května 2008 o přijatelnosti stížnosti č. 27927/03 – *Svatopluk Pečenka*;
- rozhodnutí senátu páté sekce Soudu ze dne 20. května 2008 o přijatelnosti stížností č. 82/04 – *Günter Enke* a č. 38050/03 – *Miloslav Forejt*;
- rozhodnutí senátu páté sekce Soudu ze dne 10. června 2008 o přijatelnosti stížnosti č. 30021/03 – *Bohumila Myšáková*;
- rozhodnutí senátu páté sekce Soudu ze dne 17. června 2008 o přijatelnosti stížnosti č. 36488/02 – *Aleš Rozehnal*: Soud se zde vyjádřil též k zákonnosti stěžovatelovy vazby ve světle článku 5 odst. 1 Úmluvy a shledal námitku zjevně neopodstatněnou;
- rozhodnutí senátu páté sekce Soudu ze dne 24. června 2008 o přijatelnosti stížností č. 17467/04 – *Hana Gáborová* a č. 31184/04 – *Karel Kopecký*.

Vedle těchto rozhodnutí, jejichž dominantním rysem byl problém přiměřenosti délky řízení a existence prostředku nápravy, vydal Soud ještě osm dalších rozhodnutí o přijatelnosti, které se týkaly velmi různých problematik a které jsou níže podrobněji popsány.

Čtyři stížnosti se vztahovaly k otázkám práva na rodinný život v kontextu potíží se stykem rodičů (popř. prarodičů) s nezletilými dětmi (*Káňa*, *Mikeš*, *Jedličková* a *Jedlička*), práva na přístup k soudu (*Hassa*), práva na veřejné projednání věci soudem (*Buryška*), výše uložené pokuty (*Mikrotechna, s. r. o.*), náhrady za znárodněný majetek (*Baťa*) a zařazení do věznice (*Hýbner*).

Rozhodnutí senátu páté sekce Soudu ze dne 4. března 2008 o přijatelnosti stížnosti č. 14737/03 – *Jiří Hassa proti České republice*

Soud prohlásil námitku porušení práva stěžovatele na přístup k soudu ve smyslu článku 6 odst. 1 Úmluvy za nepřijatelnou pro zjevnou neopodstatněnost.⁶

(i) Skutkové okolnosti případu

Stěžovatel byl rozsudkem Okresního soudu v Semilech ve spojení s rozsudkem Krajského soudu v Hradci Králové odsouzen k podmíněnému trestu odnětí svobody. Dovolání stěžovatele proti rozsudku odvolacího soudu bylo Nejvyšším soudem odmítnuto, neboť ve stanovené lhůtě nebylo podáno u příslušného orgánu. Následná ústavní stížnost proti rozhodnutí odvolacího soudu byla Ústavním soudem odmítnuta jako zjevně neopodstatněná.

⁶ Stojí za zmínku, že pro případ úspěchu ve věci požadoval stěžovatel spravedlivé zadostiučinění ve výši přes 28 000 000 Kč.

Stěžovatel v řízení před Soudem uváděl, že postup Nejvyššího soudu byl značně formalistický a jako takový zasáhl do jeho práva na přístup k soudu ve smyslu článku 6 odst. 1 Úmluvy. Nejvyšší soud měl podle jeho názoru přihlídnout k okolnostem, za jakých bylo sporné dovolání podáno: stěžovatel se dostavil v zákonem stanovené lhůtě do budovy Okresního soudu v Semilech, kde však jeho dovolání převzala podatelna Okresního státního zastupitelství v Semilech, sídlícího ve stejné budově, s tím, že dovolání bude následně předáno soudu. To se ovšem nestalo, byť stěžovateli bylo poté na jeho telefonický dotaz sděleno, že jeho dovolání bylo soudem již odesláno. Rovněž Ústavní soud podle názoru stěžovatele postupoval značně formalisticky, když v podstatě potvrdil rozhodnutí dovolacího soudu.

(ii) Odůvodnění rozhodnutí Soudu

Soud po zhodnocení argumentů stěžovatele a vlády dospěl k závěru, že k porušení Úmluvy nedošlo. Podle názoru Soudu stěžovatel nepostupoval s potřebnou pečlivostí, jestliže nepodal dovolání u žádného ze soudů uvedených v § 265e trestního řádu. Nebyly to tedy vnitrostátní soudy, kdo jej zbavil jeho práva na přístup k soudu. Soud konstatoval, že není jeho úlohou pátrat po tom, kdo a jak stěžovatele informoval v inkriminovaný den v budově soudu. Stěžovatel se neměl spokojit s údajným ujištěním pracovnice podatelny státního zastupitelství, že dovolání bude předáno okresnímu soudu, a měl jej tam podat sám, zvláště když se vše odehrálo již v poslední den lhůty stanovené zákonem k podání dovolání. Soud si také všiml, že státní zastupitelství bylo ze zákona povinno vrátit podání, jehož vyřízení není v působnosti státního zastupitelství a k jehož vyřízení je příslušný jiný státní orgán, tomu, kdo je učinil, a vyzoomět ho o tom, na koho se má obrátit (§ 16a odst. 3 zákona č. 283/1993 Sb.), nikoli předat věc příslušnému orgánu. Ani takový postup by nicméně stěžovateli nepomohl zajistit podání dovolání ve stanovené lhůtě. Soud v neposlední řadě přihlédl k tomu, že stěžovatel byl v dovolacím řízení zastoupen advokátkou, jak to vyžadují procesní předpisy; dovolání však odnesl do soudní budovy sám.

Rozhodnutí senátu páté sekce Soudu ze dne 11. března 2008 o přijatelnosti stížnosti č. 22943/05 – Čestmír Káňa proti České republice

Soud prohlásil jednomyslně za nepřijatelnou stížnost otce nezletilého syna, který poukazoval na nepřiměřenou délku opatrovnického řízení, porušení svého práva na rodinný život a diskriminaci na základě pohlaví.

(i) Skutkové okolnosti případu

V roce 1996 se stěžovateli narodil nemanželský syn. Matka v březnu 1998 zahájila u Okresního soudu v Ostravě řízení o výkonu rodičovské zodpovědnosti. V tomto řízení byly vydány tři rozsudky soudu prvního stupně a tři rozsudky Krajského soudu v Ostravě jako soudu dovolacího; není zřejmé, zda řízení již skončilo.

Odhlédneme-li od jednotlivých peripetií, lze případ ve stručnosti charakterizovat tak, že období, kdy se styky stěžovatele s nezletilým, jehož soud svěřil do péče matky, realizovaly na základě dohod rodičů, se střídala s obdobími, kdy rodiče nebyli schopni se dohodnout a docházelo k potížím. Matka nikdy stykům nebránila, naopak, při problémech neváhala spolupracovat s psychologem, zato syn býval často nemocný a později také otci vytýkal, že ho během styku nemá jen pro sebe, musí se o jeho pozornost dělit s jeho družkou a že stěžovatel matku pomlouvá a nedovoluje mu jí volat. Ke ztrátě kontaktu mezi stěžovatelem a nezletilým i přes různé problémy nikdy nedošlo.

(ii) Odůvodnění rozhodnutí Soudu

Stěžovatel zejména namítal porušení svého práva na rodinný život ve smyslu článku 8 Úmluvy. V podstatě tvrdil, že vnitrostátní orgány nevyvinuly dostatečné úsilí, aby mu přiznaly a pomohly vykonávat právo styku.

Vláda předně vznesla námitku nevyčerpání prostředků nápravy, konkrétně žádosti o poskytnutí zadostiučinění za nemajetkovou újmu způsobenou liknavostí soudů podle novelizované-

ho zákona č. 82/1998 Sb. a zpochybňovala právní názor Soudu k této otázce obsažený v rozsudku *Zavřel*. Soud v odůvodnění alespoň zrekapituloval, v čem argumenty vlády spočívají, nicméně reagoval na ně pouze tak, že vláda nepředložila žádné příklady úspěšného využití tohoto prostředku nápravy, a neprokázala tudíž jeho praktickou účinnost.

Soud se následně uchýlil k analýze opodstatněnosti stížnosti na poli článku 8 Úmluvy. Za nepodložené označil tvrzení stěžovatele o tom, že vnitrostátní orgány nebyly schopné přiznat mu právo styku s nezletilým. Z hlediska výkonu tohoto práva styku Soud poznamenal, že ke styku docházelo v podstatě pravidelně a že překážky nespočívaly v odporu matky nezletilého vůči realizaci styku, takže za daných okolností nelze vnitrostátním orgánům vyčítat, že vůči ní nepoužily sankcí. Opatrovník nezletilého vystupoval po celou dobu aktivně a snažil se usnadnit spolupráci všech zainteresovaných. Naproti tomu sice sám krajský soud vytkl okresnímu soudu nečinnost, pokud jde o stěžovatelův návrh na výkon rozhodnutí z března 2003, ale stěžovatel sám nezpochybňoval, že ke stykům průběžně docházelo.

K porušení pozitivních povinností vyplývajících pro vnitrostátní orgány ze článku 8 Úmluvy tudíž nedošlo a tato část stížnosti je zjevně neopodstatněná.

Stěžovatel také poukazoval na porušení svého práva na soudní řízení v přiměřené lhůtě ve smyslu článku 6 odst. 1 Úmluvy. V tomto aspektu stížnosti Soud přijal námitku nevyčerpání vnitrostátních prostředků nápravy, tj. již zmíněné možnosti žádat o přiměřené zadostiučinění podle novelizovaného zákona č. 82/1998 Sb.

Stěžovatel konečně tvrdil, že byl diskriminován na základě pohlaví; Soud však ve spisu žádný náznak diskriminace neshledal, takže tato část stížnosti je zjevně neopodstatněná.

Rozhodnutí senátu páté sekce Soudu ze dne 22. dubna 2008 o přijatelnosti stížnosti č. 9538/06 – *Pavel Mikeš proti České republice*

Soud prohlásil jednomyslně za nepřijatelnou stížnost otce nezletilých dětí, který poukazoval na nepřiměřenou délku řízení o rozšíření práva styku, porušení svého práva na rodinný život, diskriminaci na základě pohlaví a chybějící prostředek nápravy nepřiměřené délky řízení.

(i) Skutkové okolnosti případu

Z manželství stěžovatele se v letech 1987 a 1989 narodily dvě dcery. Při rozvodu manželství v roce 1993 byly děti svěřeny do péče matky, otcí byl určen styk a vyměřeno výživné. V letech 1997 a 1998 nastaly při naplňování soudního rozhodnutí problémy, zřejmě vyvolané neplacením výživného. Matka v září 1997 zahájila řízení o zvýšení výživného a v prosinci 1998 navrhla zákaz styku, zatímco stěžovatel se v březnu 1999 obrátil na Okresní soud v Klatovech s návrhem na rozšíření svého práva styku. Soud v následujících letech rozhodl o zvýšení výživného, návrh na zákaz styku vzala matka zpět, a dále rozhodoval o rozšíření stěžovatelova práva styku. Řada nařízených jednání se nekonala z důvodů na straně stěžovatele, který byl v roce 1999 vyslán na misi do Afriky, z níž se definitivně vrátil až v roce 2005. Na jednání v červnu 2005 matka uvedla, že se proti rozšíření styku nestaví, ale že se poslední setkání uskutečnilo v září 2004 a že stěžovatel od svého návratu dcery nekontaktoval. Soud nicméně úpravu styku stěžovatele s mladší dcerou rozšířil.

Z hlediska výkonu práva styku byla rodina sledována opatrovníkem od roku 2000. V prosinci 2001 navrhl stěžovatel výkon rozhodnutí; soud o něm rozhodl v únoru 2002. Další návrh podal stěžovatel v květnu 2002, na který soud reagoval obratem a matce, která se odvolala, uložil pokutu. Spis byl předložen až v listopadu 2005 Krajskému soudu v Plzni, který usnesení vzápětí zrušil maje za to, že matka události z let 1998 a 2002 přesvědčivě vysvětlila. V září 2005 a v červenci 2006 požadoval stěžovatel znovu výkon rozhodnutí. V rámci projednávání těchto návrhů vznesl stěžovatel opakovaně námitku podjatosti, jež byla shledána nedůvodnou. Návrhy soud v lednu 2007 zamítl, což krajský soud v červnu 2007 potvrdil.

(ii) Odůvodnění rozhodnutí Soudu

Stěžovatel namítal porušení svého práva na spravedlivý proces zaručeného v článku 6 odst. 1 Úmluvy. Tuto část stížnosti Soud prohlásil za nepřijatelnou pro nevyčerpání vnitro-

státních prostředků nápravy, a sice ústavní stížnosti, pokud jde o spravedlivost řízení, a žádosti o přiměřené zadostiučinění za nemajetkovou újmu ve smyslu novelizovaného zákona č. 82/1998 Sb., pokud jde o délku řízení.

Jádrem stížnosti nicméně bylo tvrzené porušení stěžovatelova práva na rodinný život ve smyslu článku 8 Úmluvy. Stěžovatel kritizoval, že navzdory uznání toho, že styk byl v zájmu mladší dcery, nereagoval okresní soud na jeho žádosti o výkon rozhodnutí.

Vláda i zde vznesla námitku nevyčerpání prostředků nápravy, konkrétně žádosti o poskytnutí zadostiučinění za nemajetkovou újmu způsobenou liknavostí soudů podle novelizovaného zákona č. 82/1998 Sb. Soud ji však odbyl s tím, že nepředložila žádné nové skutečnosti, které by měly vést ke změně jeho právního názoru obsaženého v rozsudku *Zavřel*.

Při analýze opodstatněnosti této části stížnosti Soud uvedl, že stěžovatel pobýval dlouhou dobu v Africe a že se v tomto období styky realizovaly zpravidla po vzájemné dohodě a odchýlně od původní úpravy obsažené v rozsudku o rozvodu. Soudům sice trvalo poměrně dlouho, než pravomocně rozhodly o návrzích na výkon rozhodnutí, ale to nemohlo mít na situaci velký vliv. Navíc opatrovník zjistil různé faktory, které hladké realizaci styku bránily. V roce 2005 bylo mladší dceři již 16 let a stěžovatel se vůči ní nechoval vždy vhodně a empaticky, když ji během víkendového pobytu v prosinci 2005 nechtěl pustit domů a hrozil, že ji odveze do zahraničí.

K porušení pozitivních povinností vyplývajících pro vnitrostátní orgány ze článku 8 Úmluvy tudíž nedošlo a tato část stížnosti je zjevně neopodstatněná.

Stěžovatel konečně také poukazyval na svoji diskriminaci (článek 14 Úmluvy) či na absenci vnitrostátního prostředku nápravy nepřiměřené délky řízení (článek 13 Úmluvy). Tyto části stížnosti Soud označil za zjevně neopodstatněné.

Rozhodnutí senátu páté sekce Soudu ze dne 6. května 2008 o přijatelnosti stížnosti č. 33137/04 – *Miloslav Buryška proti České republice*

Soud prohlásil jednomyslně za zjevně neopodstatněnou stížnost na absenci veřejného projednání občanskoprávní věci před soudem, byl-li žalovaný stěžovatel řádně poučen o následcích uznání žalobního nároku.

(i) Skutkové okolnosti případu

V roce 2002 byl stěžovatel zažalován elektrárenskou společností kvůli nezaplaceným odběrům energie. V červenci 2002 vydal Obvodní soud pro Prahu 9 platební rozkaz, vůči němuž podal stěžovatel nezdůvodněný odpor. Následně jej soud vyzval, aby se k věci v určené lhůtě vyjádřil, a současně jej informoval, že při absenci odpovědi bude mít za to, že stěžovatel svůj dluh uznává, a bude tudíž vydán rozsudek pro uznání. Tak se v září 2002 také stalo, přičemž soud vyšel ze zákonného předpokladu, že není třeba konat jednání.

Stěžovatel se následně dal zastoupit advokátem a proti rozsudku pro uznání se odvolal. Tvrdil, že došlo k omylu (elektrárenská společnost totiž proti němu vedla dvě řízení, přičemž byl původně zastoupen pouze v jednom z nich) a že se nevzdal svého práva na veřejné projednání věci soudem. Po jednání konaném v únoru 2003, jehož se zúčastnil stěžovatel i jeho advokát, potvrdil Městský soud v Praze rozsudek obvodního soudu jako správný.

Stěžovatel se následně obrátil na Nejvyšší soud, který jeho dovolání odmítl pro nepřijatelnost, a Ústavní soud, který v únoru 2004 jeho stížnost odmítl pro zjevnou neopodstatněnost. Podle mínění Ústavního soudu byl rozsudek pro uznání vydán v důsledku nečinnosti stěžovatele způsobené jeho nedbalostí; také právní úprava obsažená v občanském soudním řádu sleduje cíl efektivního výkonu spravedlnosti bez zbytečných průtahů a není protiústavní.

(ii). Odůvodnění rozhodnutí Soudu

Podstatou stížnosti byla absence veřejného projednání věci před soudem, a to ve světle článku 6 odst. 1 Úmluvy, který zaručuje mimo jiné veřejné projednání sporu o občanské právo nebo závazek. Podle Soudu tedy měl stěžovatel v zásadě právo na veřejné projednání,

byl však soudem prvního stupně řádně poučen o následcích toho, že se v určené lhůtě k žalobě nevyjádří, a proto nelze tomuto soudu vytknout, že si jeho mlčení vyložil jako tacitní a nepochybný souhlas s tím, že jednání nebude nařízeno. Navíc se však před odvolacím soudem konalo jednání, na kterém stěžovatel nevystoupil vůbec a jeho advokát pouze odkázal na podané odvolání. Aniž by bylo třeba zkoumat problém, zda povaha otázek, o nichž měl odvolací soud rozhodnout, vyžadovala, aby se konalo jednání, byl podle Soudu požadavek veřejnosti dodržen.

Vzhledem k charakteru řízení před Nejvyšším nebo Ústavním soudem nebyla absence jednání před nimi v rozporu s požadavky článku 6 odst. 1 Úmluvy.

Soud ještě *obiter* přisvědčil argumentu vlády, že stěžovatel sám zodpovídal za způsob své obhajoby, aniž by to mohlo způsobit porušení článku 6 odst. 1 Úmluvy.

Stížnost byla tudíž zjevně neopodstatněná.

Rozhodnutí senátu páté sekce Soudu ze dne 28. května 2008 o přijatelnosti stížnosti č. 23177/04 – Mikrotechna, s. r. o. proti České republice

Soud jednomyslně konstatoval, že stížnost stěžovatelky na poli článku 1 Protokolu č. 1 tvrdící nezákonnost a nepřiměřenost sankce udělené podle stavebního zákona je nepřijatelná pro zjevnou neopodstatněnost.⁷

(i) Skutkové okolnosti případu

Stěžovatelka je společností s ručením omezeným se sídlem v Praze.

V dubnu 2001 udělil stavební úřad pro Prahu 12 stěžovatelce pokutu ve výši 500 tis. Kč, jelikož bylo zjištěno, že stěžovatelka pronajala jiné obchodní společnosti nezakladovanou halu. Za tento delikt tehdy platný stavební zákon [ustanovení § 106 odst. 3 písm. c) zákona č. 50/1976 Sb.] nařizoval uložit pokutu v rozmezí 500 tis. až 1 mil. Kč. Opravné prostředky stěžovatelky proti tomuto rozhodnutí byly zamítnuty jak Magistrátem hlavního města Prahy, tak později Městským soudem v Praze.

Stěžovatelka se poté obrátila na Ústavní soud, kde poukázala na nepřiměřenost výše pokuty a též na skutečnost, že dolní hranice 500 tis. Kč zakotvená v daném ustanovení stavebního zákona byla Ústavním soudem zrušena nálezem sp. zn. Pl. ÚS 3/02 publikovaném pod č. 405/2002 Sb. pro jeho rozpor s článkem 1 Protokolu č. 1 k Úmluvě. Ústavní soud její ústavní stížnosti nevyhověl a v květnu 2004 ji odmítl pro zjevnou neopodstatněnost.

Stěžovatelka ve své stížnosti k Soudu namítala, že výše uložené pokuty je v rozporu s principem přiměřenosti zásahu do majetkových práv a že rozhodnutí o uložení pokuty a následná soudní rozhodnutí, včetně rozhodnutí Ústavního soudu, byla vydána v rozporu s výše uvedeným nálezem pléna Ústavního soudu.

(ii) Odůvodnění rozhodnutí Soudu

Soud v odůvodnění svého rozhodnutí konstatoval, že ukládání pokut za protiprávní jednání je přípustným zásahem do práva na pokojné užívání majetku, který je výslovně zmíněn v článku 1 odst. 2 Protokolu č. 1 k Úmluvě. Podle judikatury Soudu státy v této oblasti požívají velkého prostoru pro uvážení, nicméně i zde Soud kontroluje, zda byla dodržena spravedlivá rovnováha mezi veřejnými zájmy a zájmem na ochranu základních práv a svobod jednotlivce. V oblasti pokut je tato rovnováha porušena, pokud výše pokuty pro danou osobu znamená nepřiměřené břemeno či podstatným způsobem zasáhne do její finanční situace.

V posuzovaném případě Soud v prvé řadě připomněl, že předmětná pokuta byla stěžovatelce uložena v dubnu 2001. Nález Ústavního soudu publikovaný pod č. 405/2002 Sb. ze srpna 2002 proto nemohl mít žádný vliv na zákonnost rozhodnutí o udělení pokuty. Soud dále kon-

⁷ Zbytek stížnosti týkající se porušení práva na spravedlivý proces podle článku 6 odst. 1 a 3 písm. d) Úmluvy v řízení o udělení pokuty Soud již dříve, před oznámením stížnosti vládě, odmítl částečným rozhodnutím o přijatelnosti ze dne 11. září 2007.

statoval, že uložení pokuty sledovalo legitimní cíl – zajištění dodržování právních předpisů a ochranu veřejného pořádku a práv druhých. Při posuzování přiměřenosti uložené sankce vzal Soud v úvahu, že stěžovatelka byla na protiprávnost svého počínání stavebním úřadem upozorněna při šetření na místě již v červnu 1999, přesto ve svém počínání pokračovala i nadále. Soud též přihlédl ke skutečnosti, že stěžovatelka z protiprávního pronájmu haly těžila nezanedbatelný zisk, mezi lety 2001 a 2005 dosahovala čistého zisku po zdanění mezi 9 a 49 mil. Kč a mezi lety 2003 a 2005 několikrát rozšířila předmět své podnikatelské činnosti.

Ve světle těchto okolností dospěl Soud k závěru, že platba uložené pokuty neměla na finanční situaci stěžovatelky zásadnější vliv. Její stížnost na porušení článku 1 Protokolu č. 1 k Úmluvě zaručujícího právo na pokojné užívání majetku proto jednomyslně prohlásil za nepřijatelnou pro zjevnou neopodstatněnost.

Rozhodnutí senátu páté sekce Soudu ze dne 3. června 2008 o přijatelnosti stížnosti č. 28204/04 – Jaromír Hýbner proti České republice

Soud prohlásil jednomyslně za nepřijatelnou stížnost opírající se článek 5 odst. 1 písm. a) a článek 14 Úmluvy, ve které stěžovatel tvrdil, že byl diskriminován z důvodu svého statusu invalidního důchodce a že bylo porušeno jeho právo na svobodu, jelikož byl umístěn do věznice s přísnějším režimem ochrany, než do jaké měl být umístěn podle odsuzujícího rozsudku.

(i) Skutkové okolnosti případu

Stěžovatel od roku 2000 pobírá plný invalidní důchod. V roce 2003 byl za trestný čin podvodu odsouzen k trestu odnětí svobody v délce osmnácti měsíců, který si měl odpykat ve věznici s dohledem. Pro výkon trestu byl stěžovatel zařazen do specializovaného oddělení pro výkon trestu trvale pracovní nezařaditelných odsouzených do věznice s dohledem, které bylo zřízeno ve vazební věznici Brno-Bohunice.

V průběhu roku 2004 se stěžovatel obrátil postupně na Krajské státní zastupitelství v Brně, Vrchní státní zastupitelství v Olomouci a Ústavní soud. Jeho stížnost směřující zejména proti způsobu zajištění vnější bezpečnosti, které podle něj neodpovídala věznici s dohledem, a s tím související námitku diskriminace všechny tyto instituce odmítly.

Ve své stížnosti k Soudu stěžovatel namítal, že zejména rozměry okna, skutečnost, že byly zamřížované, existence tzv. „katrů“ oddělující specializované oddělení od ostatních prostor věznice, rozměry a uspořádání vycházkového prostoru, skutečnost, že se na oddělení pohybovali též uniformovaní dozorcí, a neodůvodněné omezení možností vycházek a přerušování trestu bylo v rozporu s předpisy upravujícími zajištění vnitřní a vnější bezpečnosti věznice s dohledem, a představovalo tak zbavení osobní svobody v rozporu s článkem 5 odst. 1 písm. a) Úmluvy. Důvodem tohoto zacházení byl podle stěžovatele jeho status invalidního důchodce, čímž došlo též k porušení zákazu diskriminace zakotveného v článku 14 Úmluvy.

(ii) Odůvodnění rozhodnutí Soudu

Soud na úvod odůvodnění svého rozhodnutí na poli článku 5 Úmluvy připomněl, že každé zbavení svobody musí být řádné, tedy v souladu s hmotným i procesním vnitrostátním právem, a že místo realizace zbavení svobody musí odpovídat účelu tohoto opatření. Soud dále konstatoval, že Česká republika se rozhodla odsouzené, kteří jsou trvale nezpůsobilí k výkonu práce, umístit do specializovaných oddělení, aby jim bylo poskytnuto náležité zacházení beroucí v potaz jejich zdravotní handicap. V rozhodné době existovalo pro odsouzené do věznice s dohledem pouze jedno oddělení, a to oddělení ve vazební věznici Brno-Bohunice, a proto do něj byl stěžovatel umístěn.

Soud poznamenal, že skutečnost, že vnější ostraha této vazební věznice byla přísnější, než jaká byla předepsána pro věznice s dohledem, nezabránila stěžovateli, aby mohl požívat jisté míry svobody, kterou odsouzení ve věznicích s dohledem požívají. Stěžovatel mohl pracovat mimo prostory věznice, mohl věznici opustit při příležitosti návštěvy své družky a měl možnost dočasně přerušit výkon trestu. Z dokumentů předložených vládou dále vyplynulo, že

ačkoli to stěžovatel popíral, měl možnost opouštět věznici i mimo čas pracovních aktivit. Ohledně mříží na oknech věznice Soud podotkl, že tyto by ve věznici s dohledem podle českých právních předpisů neměly být, nicméně s ohledem na praktické požadavky zabránění útěku vězňů z celé vazební věznice a míry uvážení, které státy v dané oblasti mají, tato skutečnost nemůže zakládat porušení článku 5 odst. 1 písm. a) Úmluvy. Stejně tomu je s občasnou přítomností dozorců na oddělení, kde podle právních předpisů měli být pouze vychovatelé, či s výhledem do vězeňského koridoru se strážní věží. Soud tak dospěl k závěru, že stát nejen vyhověl rozsudku vnitrostátního soudu určujícímu typ věznice, kde měl stěžovatel vykonat trest odnětí svobody, ale též zajistil stěžovateli adekvátní podmínky umožňující splnění účelu trestu a dosažení náležité tělesné i duševní pohody.

Na poli článku 14 Úmluvy Soud konstatoval, že i za předpokladu, že se stěžovateli dostalo odlišného zacházení, tak s ohledem na svůj předešlý závěr, že podmínky zbavení svobody byly v souladu s článkem 5 Úmluvy a byly způsobily mu zajistit náležitou životní pohodu, tyto skutečnosti představují objektivní a rozumné zdůvodnění situace, na kterou stěžovatel poukázal.

Na základě těchto úvah dospěl Soud k závěru, že stížnost na porušení článků 5 odst. 1 písm. a) a 14 Úmluvy je nepřijatelná pro zjevnou neopodstatněnost.

Rozhodnutí senátu páté sekce Soudu ze dne 3. června 2008 o přijatelnosti stížností č. 32415/06 – Zdeňka Jedličková proti České republice a č. 32216/07 – Jaroslav Ferdinand Jedlička proti České republice

Soud prohlásil jednomyslně za zjevně neopodstatněnou dvojici stížností prarodiče a rodiče nezletilého dítěte, kteří namítali především porušení svého práva na rodinný život v důsledku nedostatečného prosazování soudem určeného styku s dítětem.

(i) Skutkové okolnosti případu

Stěžovateli jsou babička z otcovy strany a otec nezletilý K., narozené v roce 1992. Péče o dceru byla v roce 1996 svěřena matce. Rozsudkem Městského soudu v Praze z května 1997 byla schválena dohoda rodičů o styku stěžovatele s dítětem, v jehož rámci se měl uskutečňovat i styk dítěte se stěžovatelkou.

Styky probíhaly normálně až do vánoc roku 2002, kdy nezletilá zkrátila svůj pobyt u stěžovatelů a začala styky odmítat. Opatrovník po provedeném šetření doporučil, aby matka s dcerou zavítala k psychologovi. Věcí se z popudu stěžovatelů a posléze také matky nezletilé začal vedle opatrovníka (Městský úřad Říčany) zabývat také Okresní soud Praha-východ, jakož i Krajský soud v Praze. Stěžovatelé požadovali různá opatření (předběžná opatření o styku, výkon rozhodnutí, svěřeni dítěte do péče ústavu) vůči matce a dítěti, u něhož však nebyla prokázána přítomnost syndromu odcizeného rodiče, jen negativní vztah k otci. Státní orgány tlačily na matku, aby respektovala rozsudek městského soudu z roku 1997; ze spisu ovšem nevyplývá, že by matka naváděla dítě proti stěžovatelům. Znalecký posudek z roku 2004 dospěl k závěru, že by především rodiče měli změnit svůj přístup, a doporučil jim rodinnou terapii. V mezidobí byla plánována nebo se i uskutečnila některá setkání nezletilé se stěžovateli, ta zejména na podzim roku 2007 sama obnovila své styky se stěžovatelkou.

Soudy většinou zamítly návrhy stěžovatelů na předběžná opatření nebo na výkon rozhodnutí, také návrh na určení styku se stěžovatelkou byl zamítnut s ohledem na věk a rozumovou vyspělost nezletilé. Krajský soud mimo jiné v květnu 2007 konstatoval, že rodinná situace je složitá a není v moci matky přimět dítě k respektování rozsudku městského soudu.

(ii) Odůvodnění rozhodnutí Soudu

Stěžovatelé především poukazovali na porušení svého práva na rodinný život podle článku 8 Úmluvy, neboť státní orgány údajně nevyvinuly dostatečné úsilí k prosazení rozsudku městského soudu z roku 1997. Dále namítali, že za dané situace v rozporu se článkem 9 Úmluvy nemohou dítěti všteňovat židovskou kulturu, že jsou v rozporu se článkem 14 Úmluvy diskri-

minování ve srovnání s osobami ve výkonu trestu odnětí svobody a že stěžovatel v rozporu se článkem 13 Úmluvy nemá k dispozici účinný prostředek nápravy.

a) K tvrzenému porušení práva na rodinný život

Vláda předně vznesla námitku nevyčerpání prostředků nápravy, konkrétně žádosti o přiměřené zadostiučinění za vzniklou nemajetkovou újmu podle novelizovaného zákona č. 82/1998 Sb., a to v reakci na právní názor Soudu obsažený v rozsudku *Zavřel*. Soud uvedl, že vláda nepředložila žádné příklady úspěšného uplatnění takového prostředku nápravy, přičemž tu na rozdíl od prostředku nápravy nepřiměřené délky řízení neexistují abstraktní standardy hodnocení jeho účinnosti; za této situace je podle Soudu nezbytné zhodnotit informace o praktickém fungování takového prostředku nápravy, a je tudíž třeba počkat, jak se vyvine praxe na základě zmíněné zákonné úpravy. Dále se Soud k námitce nevyjadřoval, neboť shledal, že stížnost je nepřijatelná z jiných důvodů.

V meritu Soud připomenul, že na poli práva na rodinný život přísluší státním orgánům i pozitivní povinnosti, přičemž je namístě zjistit, zda k usnadnění styku přijaly veškerá potřebná opatření, která po nich lze rozumně požadovat. Přitom Soud ověřuje, zda bylo dosaženo spravedlivé rovnováhy mezi různými zájmy zainteresovaných osob i společnosti.

Soud následně uvedl, že státní orgány reagovaly na situaci, která nastala o vánocích roku 2002, poměrně rychle. U nezletilé nebyl zjištěn syndrom odcizeného rodiče nebo vědomá manipulace ze strany matky, takže se rodinná terapie považovala za jediné řešení. Z tohoto důvodu a také s ohledem na přání nezletilé byly většinou zamítány návrhy na výkon rozhodnutí. Opatrovník hledal vhodného terapeuta a došlo i k zorganizování řady setkání za přítomnosti odborníků. Nezletilá se nakonec sama rozhodla opětovně navázat styky se stěžovatelkou. Podle mínění Soudu za výjimečných okolností případu bránil vyšší zájem dítěte, dnes šestnáctiletého, státním orgánům jít dál, přičemž by se jak donucení, tak oddělené určení styku dítěte se stěžovatelkou mohlo projevit kontraproduktivně. Navíc, navzdory jisté frustraci, kterou stěžovatel pociťoval, přispělo i jeho chování ke zhoršení vztahů s nezletilou, jak o tom svědčí některé konkrétní události. Za daných okolností lze uzavřít, že vnitrostátní orgány byly v lepším postavení při hledání rovnováhy mezi zájmem dítěte na klidném prostředí a zájmy stěžovatelů, a proto k porušení pozitivních povinností vyplývajících z článku 8 Úmluvy nedošlo. Tato část stížnosti je zjevně neopodstatněná.

b) K ostatním námitkám stěžovatelů

Předně, námitku porušení svobody vyznání považoval Soud za vyřešenou na poli článku 8 Úmluvy. Dále, námitku diskriminace stěžovatelé neuplatnili u Ústavního soudu a rozhodnutí vnitrostátních soudů byla vedena rodinnou situací a chováním rodičů a dítěte, nikoli postavením stěžovatelů. Konečně, námitku stěžovatele o chybějících prostředcích nápravy nelze přijmout s ohledem na absenci hájitelného tvrzení o porušení článku 8 Úmluvy, když byla tato část stížnosti označena za zjevně neopodstatněnou.

Rozhodnutí senátu páté sekce Soudu ze dne 24. června 2008 o přijatelnosti stížnosti č. 43775/05 – Tomáš Jan Baťa proti České republice

Senát páté sekce Soudu prohlásil jednomyslně za nepřijatelnou stížnost týkající se absence rozhodnutí o žádosti o náhradu za majetek znárodněný podle dekretu č. 100/1945 Sb., a to v aspektu tvrzeného porušení práva na pokojné užívání majetku za neslučitelnou s Úmluvou *ratione materiae* a ve zbytku za zjevně neopodstatněnou.

(i) Skutkové okolnosti případu

Firma Baťa a. s. byla ke dni 27. října 1945 znárodněna na základě dekretu prezidenta republiky č. 100/1945 Sb., o znárodnění dolů a některých průmyslových podniků. Stěžovatel podal několik žádostí o náhradu za znárodněný majetek, předvídanou dekretem, přičemž tvrdil, že sám vlastnil 75 % akcií společnosti a zbývajících 25 % akcií vlastnila jeho matka, a to jako dědictví po jeho otci, Tomáši Baťovi starším, zesnulém v roce 1932. Vláda toto tvrzení rozporovala s tím, že veškeré akcie nabyly dohodou se zůstavitelem stěžovatelův nevlastní strýc Jan Antonín Baťa, o čemž také svědčily výsledky dědického řízení ukončeného v roce 1933.

Stěžovatel v roce 1949 podal žádost o náhradu za znárodněné akcie společnosti, na níž se mu nedostalo odpovědi. Nová žádost stěžovatele o náhradu byla v roce 1991 zamítnuta s tím, že nebyl k okamžiku znárodnění společnosti vlastníkem jejích akcií. V roce 2005 sdělil ministr financí dopisem stěžovateli mimo jiné, že ve věci nároku na náhradu nemůže Ministerstvo financí rozhodnout pro chybějící právní úpravu, s jejímž vydáním prezidentský dekret počítal. Stěžovatel svůj údajný nárok nikdy neuplatnil u soudu.

(ii) Odůvodnění rozhodnutí Soudu

a) *Tvrzené porušení práva na pokojné užívání majetku dle článku 1 Protokolu č. 1 k Úmluvě*
Vláda vznesla řadu námitek nepřijatelnosti stížnosti, mimo jiné námitku neslučitelnosti stížnosti s Úmluvou *ratione personae* s tím, že stěžovatel nebyl nikdy vlastníkem akcií společnosti Baťa a. s., a proto mu ve smyslu dekretu č. 100/1945 Sb. nemohl vzniknout nárok na náhradu za znárodnění této společnosti, či námitku nevyčerpání vnitrostátních prostředků nápravy. Soud nicméně považoval za vhodné se podrobněji zabývat jinou předběžnou námitkou vlády, opírající se o neslučitelnost stížnosti s Úmluvou *ratione materiae*, a ostatní z důvodů procesní ekonomie pominout.

Soud připomenul, že podle ustálené judikatury může představovat „majetek“ ve smyslu článku 1 Protokolu č. 1 buď existující vlastnické právo, nebo alespoň legitimní očekávání jeho nabytí.

Soud dále poznamenal, že stěžovatel zakládá svůj nárok na náhradu na ustanovení § 8 odst. 1 dekretu. Splnění náhradové povinnosti státu bylo znemožněno nástupem komunistů k moci v roce 1948, tedy v rozhodném období podle restitučních zákonů vydaných ke zmírnění křivd minulosti. I když předmětné ustanovení zůstává součástí platného práva a je do jisté míry používáno i českými soudy (viz rozhodnutí, kterým Nejvyšší správní soud uložil Ministerstvu financí provést správní řízení o uplatněném nároku, aniž by se vyjádřil k meritu), byly podobné nároky uplatněné v minulosti soudní cestou zamítnuty s ohledem na úplný charakter restitučního zákonodárství, na čemž zatím nic nemění ani rozhodnutí Nejvyššího správního soudu situované v rovině čistě procesní.

Soud také konstatoval, že od 50. let minulého století stát nikdy neprojevil ochotu vypořádat nároky na náhradu podle dekretu č. 100/1945 Sb., přičemž se tato pozice nezměnila ani po pádu komunistického režimu (pouhá politická prohlášení některých členů vlády nejsou pro stát právně závazná). Podle Soudu se v tomto aspektu zkoumaný případ liší od jiných kauz (*Broniowski proti Polsku* nebo *Almeida Garrett, Mascarenhas Falcão a ostatní proti Portugalsku*), v nichž naopak stát po vstupu Úmluvy v účinnost uznával určité nevypořádané zákonné nároky a ve kterých došlo k porušení článku 1 Protokolu č. 1.

Podle názoru Soudu tedy na základě vnitrostátního práva, jak jej vykládají a používají vnitrostátní orgány, neměl stěžovatel ani vlastnické právo, ani majetkový nárok rovnající se legitimnímu očekávání, že se domůže náhrady, které by představovaly „majetek“ ve smyslu článku 1 Protokolu č. 1. Soud sám nemůže v tomto ohledu nahradit vnitrostátní orgány, zejména judikaturu Nejvyššího soudu a Ústavního soudu.

Pokud stěžovatel opírá svůj nárok o mezinárodní právo, Soud uvádí, že se Dohoda mezi vládou Československé socialistické republiky a vládou Kanady o vypořádání finančních otázek ze dne 18. dubna 1973 na daný nárok nevztahovala, přičemž Soud nemůže na základě článku 1 Protokolu č. 1 rozšířit svoji jurisdikci na rozhodování o nárocích, které údajně vyplývají z mezinárodního práva.

Tato část stížnosti je tudíž neslučitelná s Úmluvou *ratione materiae*.

b) *Tvrzené porušení práva na spravedlivý proces, zejména práva na přístup k soudu (článek 6 odst. 1), a práva na účinný prostředek nápravy (článek 13 Úmluvy)*

Soud konstatoval, že nic ve spisu nenaznačuje, že by byl stěžovatel zbaven možnosti uplatnit svůj nárok na náhradu v řízení před vnitrostátními soudy. Dodal, že stěžovatel vlastně ani toto netvrdil, když ve skutečnosti poukazoval na nedostatek naděje na úspěch v takovém řízení.

Soud zdůraznil s odkazem na svoji judikaturu, že pouhá nespokojenost stěžovatele s výsledkem soudního řízení nemůže sama o sobě založit hájitelné tvrzení o porušení článku 6 Úmluvy, a dodal, že stěžovatel navíc ani žádné takové řízení nezahájil. Stížnost na porušení tohoto článku je proto zjevně neopodstatněná.

Zjevně neopodstatněnou shledal Soud též stížnost na porušení článku 13 Úmluvy vzhledem k tomu, že se týkala neexistence prostředků nápravy porušení majetkových práv a Soud přitom dospěl k závěru, že stěžovateli majetková práva ve smyslu Úmluvy nesvědčí.

1.2.2. Nekomunikované stížnosti prohlášené za nepřijatelné

Do tohoto pododdílu spadají následující dvě rozhodnutí o trojici stížností:

- rozhodnutí senátu páté sekce Soudu ze dne 8. ledna 2008 o přijatelnosti stížnosti č. 6297/05 – *Ladislav Maňas a Kateřina Maňasová* se týkalo námítky nepřiměřené délky řízení, která byla prohlášena za nepřijatelnou pro nevyčerpání vnitrostátních prostředků nápravy;
- rozhodnutí senátu páté sekce Soudu ze dne 3. června 2008 o přijatelnosti stížností č. 15574/04 a 13803/05 – *Ivo Bartoněk a Marcela Bartoňková* se na poli článku 6 odst. 1 Úmluvy týkalo délky restitučního řízení a řízení o určení vlastnictví k nemovitosti (nepřijatelnost pro nevyčerpání prostředků nápravy) a údajné nespravedlivosti řízení z důvodu zamítnutí určovací žaloby kvůli povaze restitučního zákona jako *lex specialis* (zjevná neopodstatněnost – podle mínění Soudu není soudní výklad práva upřednostňující restituční legislativu před obecnou právní úpravou svévolný).

1.2.3. Komunikované stížnosti prohlášené za částečně nepřijatelné

Zde lze poukázat na čtyři částečná rozhodnutí Soudu, jimiž byly odmítnuty některé námítky obsažené ve stížnostech a zbývající námítky oznámeny vládě s výzvou k zaujetí stanoviska:

- rozhodnutí senátu páté sekce Soudu ze dne 6. května 2008 o přijatelnosti stížnosti č. 13157/04 – *Viktor Serwetnický a Anna Serwetnická* (délka a spravedlivost řízení na poli článku 6 odst. 1 Úmluvy);
- rozhodnutí senátu páté sekce Soudu ze dne 6. května 2008 o přijatelnosti stížnosti č. 30998/05 – *Věra Pravdová* (délka a spravedlivost řízení na poli článku 6 odst. 1 Úmluvy);
- rozhodnutí senátu páté sekce Soudu ze dne 6. května 2008 o přijatelnosti stížnosti č. 1937/06 – *Milan Vinkler a Zuzana Vinklerová* (spravedlivost řízení na poli článku 6 odst. 1 Úmluvy a údajný zásah do pokojného užívání majetku podle článku 1 Protokolu č. 1);
- rozhodnutí senátu páté sekce Soudu ze dne 20. května 2008 o přijatelnosti stížnosti č. 606/05 – *Petr Ureš* (délka restitučního řízení).

Žádné z těchto částečných rozhodnutí nelze označit za významné (lze říci, že námítky prohlášené za nepřijatelné by v zásadě byly odmítnuty i bez veřejného rozhodnutí⁸), a proto o nich není podrobněji referováno.

⁸ Pokud by tyto stížnosti neobsahovaly námítky, kvůli kterým bylo podle mínění Soudu třeba je oznámit žalované vládě, byly by odmítnuty soudcovským výborem v neveřejném řízení. Pokud stížnost není zjevně nepřijatelná jako celek, může o ní být rozhodováno pouze na úrovni senátu a velkého senátu, tedy veřejnými rozhodnutími.

1.3. STÍŽNOSTI VYŠKRTNUTÉ ZE SEZNAMU

V uplynulém období Soud rozhodl u sedmi komunikovaných stížností o jejich vyškrtnutí ze seznamu případů, a to ve třech kauzách na základě smírného urovnání, k němuž strany dospěly.

1.3.1. Schválená smírná urovnání stížností

Smírně urovnané stížnosti⁹ se týkaly jednak postavení povinných osob v restituci z hlediska jejich práva na pokojné užívání majetku (*Dymáček a Dymáčková, Smržová*) a různých aspektů řízení v případě mezinárodního únosu dětí (*Mavrogenis*):

- rozhodnutí senátu páté sekce Soudu ze dne 15. ledna 2008 ve věci č. 7595/07 – *Pantinos Mavrogenis*: stěžovatel na poli řady ustanovení Úmluvy napadal liknavý postup vnitrostátních soudů, které rozhodovaly o jeho žádosti o navrácení dětí na Kypr do místa jejich obvyklého bydliště, z něhož byly uneseny matkou do České republiky; smírné urovnání předpokládá, že vláda stěžovateli zaplatí částku 13 000 €;
- rozsudek senátu páté sekce Soudu ze dne 7. února 2008 ve věci č. 35098/03 – *Josef Dymáček a Františka Dymáčková*: stěžovatelům byla v restitučním řízení uložena povinnost vydat nemovitost; smírné urovnání předpokládá, že vláda stěžovatelům zaplatí částku 27 000 €;
- rozhodnutí senátu páté sekce Soudu ze dne 10. června 2008 ve věci č. 7597/07 – *Stanislava Smržová*: stěžovatelce byla v restitučním řízení uložena povinnost vydat nemovitost; smírné urovnání předpokládá, že vláda stěžovatelce zaplatí částku 975 000 Kč.

1.3.2. Stažené stížnosti

Čtyři stížnosti byly vyškrtnuty ze seznamu, neboť Soud dospěl k závěru, že stěžovatelé na nich netrvají [článek 37 odst. 1 písm. a) Úmluvy]. Stalo se tak těmito rozhodnutími:

- rozhodnutí senátu páté sekce Soudu ze dne 29. ledna 2008 ve věci č. 35450/03 – *Jozef Tomko*: stěžovatel kritizoval délku občanskoprávního řízení (článek 6 odst. 1 Úmluvy);
- rozhodnutí senátu páté sekce Soudu ze dne 25. března 2008 ve věci č. 11163/06 – *Vladislav Hlaváček a Václav Hlaváček*: stížnost byla Soudem vybrána jako jeden z pilotních případů za účelem projednání problému regulace nájemních vztahů v České republice, tito dva stěžovatelé však v návaznosti na oznámení stížnosti vládě preferovali stažení stížnosti, což vzal Soud svým rozhodnutím na vědomí;
- rozhodnutí senátu páté sekce Soudu ze dne 25. března 2008 ve věci č. 9225/06 – *Milan Sršeň, David Sršeň, Mojmír Sršeň a Milena Sršňová*: stěžovatelé coby povinné osoby v restituci namítali zásah do svého práva pokojného užívání majetku (článek 1 Protokolu č. 1);
- rozhodnutí senátu páté sekce Soudu ze dne 6. května 2008 ve věci č. 17613/07 – *J. V.*: stěžovatelka napadala skutečnost, že byla v důsledku omezení své způsobilosti k právním úkonům zbavena aktivního volebního práva, v čemž spatřovala porušení článku 3 Protokolu č. 1 k Úmluvě, dále článků 13 (právo na účinný prostředek nápravy) a 14 Úmluvy (zákaz diskriminace).

⁹ Účelnost a finanční hodnota smíru se posuzují v rámci konzultací s náměstkyněmi ministrů spravedlnosti, financí a zahraničních věcí, popř. jinými ústředními správními úřady zainteresovanými v tom kterém případě. Návrhy smírného urovnání se předkládají ke schválení vládě, jen pokud hodnota smíru dosáhne 1 mil. Kč. Viz Závazné postupy..., schválené usnesením vlády ze dne 19. července 2000 č. 735.

II. Přehled případů, u nichž nastal v období od 1. ledna do 30. června 2008 vývoj a řízení o nich nadále probíhá

Takový vývoj se mohl projevit rozhodnutím Soudu prohlásit stížnost alespoň v nějakém rozsahu za přijatelnou (oddíl 2.1.), rozhodnutím Soudu oznámit stížnost vládě a požádat ji o vyjádření k přijatelnosti a odůvodněnosti (oddíl 2.2.) nebo jiným způsobem (oddíl 2.3.).

2.1. STÍŽNOSTI PROHLÁŠENÉ ZA PŘIJATELNÉ

Soud v uplynulém období neprohlásil žádnou komunikovanou stížnost za přijatelnou zvláštním rozhodnutím.¹⁰

2.2. NOVĚ OZNÁMENÉ STÍŽNOSTI

V prvním pololetí roku 2008 bylo vládě oznámeno celkem devět nových stížností, jejichž výčet je následující:

- stížnost č. 12045/05 – *Martin Vlček*: stěžovatel namítá porušení článku 5 odst. 4 Úmluvy (právo na rozhodnutí o zákonnosti vazby), konkrétně porušení rovnosti zbraní v řízení, ve kterém se rozhodovalo o stěžovatelově vazbě;
- stížnost č. 466/05 – *Raul Kohner*: stěžovatel namítá nespravedlivost trestního řízení vedeného proti němu [článek 6 odst. 1 a 3 písm. b) Úmluvy], konkrétně problémy s dodržáním rovnosti zbraní v řízení;
- stížnost č. 23944/04 – *Petra Ereminášová a Katarína Pechová* se týká úmrtí příbuzného stěžovatelek během jeho pobytu na policejní stanici a dotýká se práva na život v jeho hmotněprávním i procesním rozměru (konkrétně nezávislosti vyšetřování sporného úmrtí), jakož i práva na vnitrostátní prostředek nápravy (článek 2 samostatně i ve spojení se článkem 13 Úmluvy);
- stížnost č. 17613/07 – *J. V.*: stěžovatelka namítala, že v důsledku omezení způsobilosti k právním úkonům pozbyla volebního práva, neměla prostředek nápravy a byla diskriminována (článek 3 Protokolu č. 1 samostatně i ve spojení se články 13 a 14 Úmluvy); stížnost již byla vyškrtána ze seznamu (viz pododdíl 1.3.2.);
- stížnost č. 14549/05 – *Kristina Colloredo Mansfeld*: stěžovatelka tvrdí, že Ústavní soud zrušením pravomocného rozhodnutí vydaného v restitučním řízení, na jehož základě se stala vlastníkem nemovitostí, došlo k porušení jejího práva na soud a na pokojné užívání majetku, a navíc zpochybňuje spravedlivost řízení před Ústavním soudem (článek 6 odst. 1 Úmluvy a článek 1 Protokolu č. 1);
- stížnost č. 30998/05 – *Věra Pravdová* se týká problémů s odmítáním ústavních stížností v kombinaci s dovoláním, tedy práva na přístup k soudu (článek 6 odst. 1 Úmluvy);
- stížnost č. 13157/04 – *Viktor Serwetnický a Anna Serwetnická* podaly dvě povinné osoby v restituci a zpochybňují přiměřenost břemene, které musejí nést v důsledku uložení povinnosti vydat věc oprávněné osobě (článek 1 Protokolu č. 1);

¹⁰ Rozhodnutí o přijatelnosti bývají v souladu s praxí, jež se vyvinula na základě článku 29 odst. 3 Úmluvy, formálně přijímána v rozsudcích Soudu, je-li alespoň část stížnosti shledána přijatelnou.

- stížnost č. 1937/06 – *Milan Vinkler a Zuzana Vinklerová* se týká problémů s odmítáním ústavních stížností v kombinaci s dovoláním, tedy práva na přístup k soudu (článek 6 odst. 1 Úmluvy);
- stížnost č. 606/05 – *Petr Ureš* podala povinná osoby v restituci a zpochybňuje legitimitu a přiměřenost zásahu do svého vlastnického práva (článek 1 Protokolu č. 1).

2.3. ÚČAST NA VEŘEJNÉM JEDNÁNÍ SOUDU

V daném období se nekonalo žádné veřejné jednání o stížnosti proti České republice.

2.4. OSTATNÍ AKTIVITY VLÁDNÍHO ZMOCNĚNCE VE VZTAHU K SOUDU

Zde budiž učiněna krátká zmínka jednak o vyřizování čtveřice stížností na regulaci nájemních vztahů v České republice, jednak o intervencích v případech proti jiným státům.

2.4.1. Projednávání stížností na regulaci nájemních vztahů

Dne 31. prosince 2007 bylo Soudu zasláno stanovisko vlády k přijatelnosti a odůvodněnosti čtyř stížností, které byly vybrány jako tzv. pilotní, pokud jde o problematiku souladu regulace nájemních vztahů v České republice s Úmluvou.¹¹ Reakce stěžovatelů (a též na jejich straně intervenujícího Občanského sdružení majitelů domů a bytů v České republice) na toto stanovisko byla vládě zaslána pro informaci dne 26. května 2008.

V mezidobí Soud vyškrtl ze seznamu případů jednu ze čtyř původních stížností, neboť stěžovatelé na jejím dalším projednání již netrvali, což odůvodnili údajným mediálním tlakem na své osoby (rozhodnutí ze dne 25. března 2008 ve věci stížnosti č. 11163/06 *Hlaváček*). Dopisem ze dne 29. dubna 2008 Soud vládě oznámil, že projednávání další z vybraných stížností bylo vzhledem k úmrtí stěžovatele odloženo na neurčito (stížnost č. 11179/06 *Morawetz*).

Další postup v řízení je v rukou Soudu. Pro obhajobu státu je v danou chvíli nejdůležitější, aby byl problém regulace nájemních vztahů uspokojivě vyřešen alespoň *pro futuro*, zejména v souvislosti s blížícím se ukončením platnosti první části zákona č. 107/2006 Sb., o jednostranném zvyšování nájemného (31. prosince 2010).

2.4.2. Intervence vlády České republiky v případech proti jiným státům

Vláda České republiky měla podle článku 36 odst. 1 Úmluvy možnost intervenovat v případech proti jiným státům, jež se týkají českých občanů.

- Stížnost č. 760/04 *Michaela Huserová, správce konkursní podstaty Union Banky a. s. v likvidaci a Stroden Management Limited proti Slovensku* se týká na poli práva na spravedlivý proces a práva na pokojné užívání majetku (článek 6 odst. 1 Úmluvy a článek 1 Protokolu č. 1) různých zvláštností, jež se objevily v řízení vedeném před slovenskými soudy ohledně

¹¹ Viz materiál *Návrh stanoviska vlády k přijatelnosti a odůvodněnosti stížností č. 38817/04, 11179/06, 11163/06 a 1458/07 podaných k Evropskému soudu pro lidská práva, zařazený na pořad schůze vlády dne 19. prosince 2007 do části B, bod 22.*

zaplacení směnek vydaných podnikem Slovenský plynárenský priemysel¹² poté, co bylo pravomocně rozhodnuto o povinnosti směnky zaplatit. Příklad je dále sledován.¹³

- Stížnost č. 41453/05 *Eva Pátková proti Maďarsku* se vztahuje k řízení o žalobě podané v rámci dědického řízení a vyvolává otázky přiměřenosti délky řízení, zásahu do pokojného užívání majetku a existence prostředku nápravy porušení Úmluvy (článek 6 odst. 1 Úmluvy, článek 1 Protokolu č. 1 a článek 13 Úmluvy); bylo rozhodnuto v tomto řízení neintervenovat ani případ dále nesledovat.

Vláda vedle toho získala možnost intervenovat podle článku 36 odst. 2 Úmluvy v případech proti jiným státům, které vzbuzují obecnější otázky výkladu a používání Úmluvy. Jednalo se o dvojici kauz, které projednává velký senát Soudu:

- stížnost č. 32772/02 *Verein Gegen Tierfabriken Schweiz (Vgt) proti Švýcarsku*: v rozsudku ze dne 4. října 2007 řešil senát páté sekce Soudu otázku, do jaké míry se může zabývat okolnostmi implementace svého předcházejícího rozsudku ve stejné věci, když podle článku 46 odst. 2 Úmluvy je dohled nad výkonem rozsudků Soudu svěřen Výboru ministrů Rady Evropy; vláda intervenovala písemně v řízení před velkým senátem, kterému byla věc postoupena na žádost švýcarské vlády;
- stížnost č. 17056/06 *Micallef proti Maltě*: v rozsudku ze dne 15. ledna 2008 senát čtvrté sekce Soudu opřel svůj závěr o aplikovatelnosti článku 6 odst. 1 Úmluvy mimo jiné o zcela nový výklad článku 53 Úmluvy (nic v Úmluvě nemůže být vykládáno tak, aby omezovalo standard ochrany lidských práv zajištěný vnitrostátním právem nebo jinými mezinárodními smlouvami), který by ve svém důsledku vedl k opuštění dosavadního chápání Úmluvy jakožto pouze minimálního standardu ochrany lidských práv a značnému rozšíření přezkumné pravomoci Soudu; vláda intervenovala písemně v řízení před velkým senátem, kterému byla věc postoupena na žádost maltské vlády.

III. Výkon rozsudků Soudu

Na materii výkonu rozsudků Soudu lze, podobně jako to činí Výbor ministrů, nahlížet v rovínách zaplacení spravedlivého zadostiučinění (oddíl 3.1.), individuálních opatření k nápravě porušení Úmluvy (oddíl 3.2.) a obecných opatření k zamezení dalšího porušování Úmluvy (oddíl 3.3.). Výsledkem splnění všech povinností vyplývajících z rozsudků Soudu podle článku 46 Úmluvy je vydání závěrečné rezoluce, kterou také řízení o stížnosti definitivně končí (oddíl 3.4.).

3.1. ÚHRADA SPRAVEDLIVÉHO ZADOSTIUČINĚNÍ

Je třeba předeslat, že sekretariát Výboru ministrů začal během prvního pololetí roku 2008 pečlivěji sledovat realizaci plateb spravedlivého zadostiučinění a ve vztahu k České republice objevil konkrétní problém s kursovými převody u zhruba pěti rozsudků.

Soud totiž zpravidla přiznává zadostiučinění v měně euro, přičemž částka má být převedena na měnu odsouzeného státu podle kursu platného ke dni úhrady. Má-li být takové pravidlo dodrženo podle jeho doslovného znění, jde o povinnost prakticky nerealizovatelnou. Praxe je

¹² Jedná se o tzv. Duckého směnky.

¹³ Je ovšem otázka, zda tu má vláda České republiky skutečně *locus standi* podle článku 36 odst. 1 Úmluvy vzhledem k tomu, že je zpochybněna slučitelnost stížnosti s Úmluvou ve vztahu k českému subjektu – správce konkursní podstaty. Navíc se zdá, že majitelem předmětných směnek je dnes druhá stěžovatelka, kyperská společnost, a Union Banka již ve sporu nefiguruje.

taková, že částka přiznaná Soudem je přepočítána v okamžiku zadání příkazu k úhradě z účtu Ministerstva spravedlnosti podle posledního kursu zveřejněného Českou národní bankou. Mezi okamžikem zadání příkazu k úhradě a okamžikem odepsání částky z účtu uplyne několik málo dní, takže se měnové kursy v těchto různých okamžicích obvykle neshodují.

Sekretariát Výboru ministrů byl na tyto skutečnosti upozorněn a čeká se jeho reakce na naše vysvětlení, ve kterém bylo poukázáno též na fakt, že se jedná o zcela náhodné odchylky, které jdou někdy ve prospěch a jindy k tíži stěžovatelů. Nelze ovšem vyloučit, že bude třeba částky doplatit tam, kde došlo ke kursovému posunu v neprospěch stěžovatelů.

Jiné podstatné problémy s placením spravedlivého zadostiučinění se během prvního pololetí letošního roku neprojevily.

3.2. INDIVIDUÁLNÍ OPATŘENÍ K NÁPRAVĚ PORUŠENÍ ÚMLUVY

Napřed je namístě se zmínit o problematice individuálních opatření k výkonu rozsudků vydaných v prvním pololetí roku 2008 a potom se vrátit k této problematice u rozsudků vydaných v dřívější době.

3.2.1. Rozsudky vydané v prvním pololetí roku 2008

Až na jednu výjimku – případ *Andělová* – se nezdá, že by rozsudky vydané během prvního pololetí roku 2008 (viz pododíl 1.1.1.) vyvolávaly nutnost přijmout individuální opatření k nápravě. U případů týkajících se práva na přístup k Ústavnímu soudu zpravidla taková opatření nejsou požadována (zřejmě by spočívala v obnově řízení před Ústavním soudem, pro což zatím chybí vnitrostátní právní základ v jiných věcech než trestních).

Ve věci *Andělová* je zatím prověřováno, do jaké míry fungují styky stěžovatelky s nezletilou dcerou. Státní orgány by měly ukončit porušování práva stěžovatelky na rodinný život a všemožně podporovat navázání a rozvoj kontaktů mezi matkou a dcerou, ledaže by takové kontakty nebyly v zájmu nezletilé. Ministerstvo práce a sociálních věcí bylo požádáno o součinnost. Situace bude sledována.

3.2.2. Rozsudky z doby dřívější

Problémy s individuálními opatřeními k nápravě ovšem přetrvávají u některých rozsudků vydaných v dřívější době. Na tomto místě lze odkázat na tutéž kapitolu v předchozí zprávě o stavu vyřizování stížností a konstatovat, že jen v některých případech došlo k žádoucímu posunu.

Zaprvé, případy *Wallová a Walla a Havelka a ostatní* zůstávají předmětem podrobného sledování ze strany Výboru ministrů a nezdá se, že by šly na vnitrostátní úrovni k uspokojivému řešení.

- Vazby manželů Wallových s jejich dvěma nejmladšími dětmi, které se nacházejí v pěstounské péči stovky kilometrů od původního bydliště rodiny, jsou narušeny a rozhodně je nelze označit za funkční, nehledě na to, že nápravou tu může být jedině vrácení těchto dětí do péče biologických rodičů, nikoli pouhé navázání kontaktů. Podstatné však jistě je, co je v zájmu samotných nezletilých.
- Předpokladem pro návrat dětí pana Havelky do jeho péče je zabezpečení uspokojivého bydlení pro rodinu; za účelem vyřešení bytové situace sice vede Ministerstvo práce a sociálních věcí jednání, ta však stále nedospěla k potřebnému výsledku, navíc není příliš pravděpodobné, že by Městská část Praha 15, kterou pan Havelka požádal o přidělení bytu, vyhověla jeho žádosti s ohledem na profil dotyčného a výrazný převis poptávky po bytech nad jejich nabídkou. Jakkoli např. existence velkého dluhu na nájemném z doby dřívější

určitě představuje pádný a pochopitelný argument pro zamítnutí žádosti, není takový důvod relevantní z hlediska porušení práva pana Havelky a jeho dětí na rodinný život. Stav výkonu tohoto rozsudku začíná být poněkud znepokojivý a nelze vyloučit, že bude Výbor ministrů Rady Evropy reagovat přijetím mezitímní rezoluce, ve které neuspokojivý výkon rozsudku konstatuje a vyzve Českou republiku k větší snaze, čímž dodá požadavku na scelení rodiny Havelkových v návaznosti na rozsudek Soudu větší váhu a publicitu.¹⁴ Řešení je každopádně nezbytné dále hledat.

Zadruhé, ve věci *Zavřel* se situace nefungujících styků mezi stěžovatelem a jeho nezletilým synem podle všeho výrazně zlepšila v důsledku obratu v postoji matky, která o chlapce pečuje. Lze vyslovit naději, že tyto styky budou nadále probíhat bez potíží.

Zatřetí, zdaleka ne všechna soudní řízení, jejichž nepřiměřenou délku konstatoval Soud, spějí urychleně k definitivnímu skončení. Jak již bylo uvedeno v minulé zprávě, dosavadní způsob provádění individuálních opatření v těchto případech není příliš efektivní, leč do výkonu soudní moci lze zasahovat jen v omezeném rozsahu. Náplast pro poškozené tu představuje možnost žádat o přiměřené zadostiučinění za nemajetkovou újmu způsobenou nepřiměřenou délkou řízení, ale tento institut neodstraňuje porušování Úmluvy, jen jeho následky.

Začtvrté, v případech *Balšán* a *Chmelíř* povolil Ústavní soud podle ustanovení § 119 až 119b zákona č. 182/1993 Sb. obnovu řízení (dne 6. května 2008), zrušil původní soudní rozhodnutí (po řadě ve dnech 2. a 8. července 2008) a vrátil případy k novému projednání obecným soudům. Lze se domnívat, že již tímto způsobem bylo dosaženo potřebného uvedení situace stěžovatelů ve stav předcházející porušení Úmluvy (*restitutio in integrum*).

3.3. OBECNÁ OPATŘENÍ K ZAMEZENÍ PORUŠOVÁNÍ ÚMLUVY

Také u obecných opatření k nápravě napřed uvedeme několik poznámek k výkonu rozsudků vydaných v prvním pololetí roku 2008 a potom se vrátíme k této problematice u rozsudků vydaných v dřívější době.

3.3.1. Rozsudky vydané v prvním pololetí roku 2008

Jak bylo uvedeno v pododdílu 1.1.1., týkaly se tyto rozsudky pouze dvou problematiky: práva na přístup k (Ústavnímu) soudu a práva na rodinný život.

Stran první z nich, jež se týká Ústavního soudu, lze uvést, že otázky kombinace nenárokových opravných prostředků s ústavní stížností již byly řešeny v minulé době sdělením č. 32/2003 Sb. a následnou novelizací zákona o Ústavním soudu (zákonem č. 83/2004 Sb.). Ústavní soud je v návaznosti na rozsudek Soudu vždy informován o svém pochybení a tato komunikace by normálně měla zabezpečit dostatečnou míru prevence; i když se tyto problémy objevují i nadále, a to v různých variacích (viz kauza *Faltejsek*, o níž je referováno v oddílu 1.1.1.), je nanejvýše obtížné je vyřešit legislativně.

Na otázky respektování práva na rodinný život v soudních řízeních mezi rodiči nezletilých dětí snad odpovídá novela občanského soudního řádu vyhlášená pod č. 295/2008 Sb. Bude však záviset zejména na uvědomění soudců, kteří by měli dokázat včas a s dostatečnou rancí reagovat na odpor rodiče, který neumožňuje kontakty dítěte s druhým rodičem v souladu se soudem určenou nebo schválenou úpravou styků. Problematika je také nastolována na seminářích pro soudce pořádaných Justiční akademií. Nyní se očekává vyhodnocení informací, které vláda poskytla Výboru ministrů o výkonu rozsudků v této oblasti (nejedná se jen o případ *Andělová*, ale i o některé rozsudky z dřívější doby).

¹⁴ Doposud nebyla vůči České republice vydána žádná mezitímní rezoluce.

3.3.2. Rozsudky z doby dřívější

Největší skupinu těchto rozsudků představují případy nepřiměřených délek soudních řízení z hlediska hmotněprávního, tj. článku 6 odst. 1 Úmluvy. Byly a jsou činěny různé kroky směřující ke zrychlení soudních řízení, ale navzdory pozitivním trendům průměrná délka řízení před soudy v České republice za posledních několik let výrazně nepoklesla,¹⁵ jak už bylo v předchozí zprávě o stavu vyřizování stížností konstatováno. Navíc průměrné délky soudních řízení a rozložení těchto délek v citlivých oblastech, jako jsou spory rodičů o poměry nezletilých, spory pracovněprávní a z nich spory o náhradu škody způsobené pracovním úrazem nebo nemocí z povolání, nevyznívají pro Českou republiku příznivě.¹⁶ Podle názoru vládního zmocněnce bude třeba délkám soudních řízení věnovat i nadále zvýšenou pozornost, soustředěnou zvláště na jmenované oblasti, které za citlivé označuje Soud ve své judikatuře.

O novelizaci občanského soudního řádu v ustanoveních týkajících se sporů mezi rodiči o poměrech nezletilých dětí byla učiněna zmínka v pododdílu 3.3.1.

Další pozornost bude nezbytné věnovat výkonu rozsudků *Wallová a Walla a Havelka a ostatní*, již zmíněných výše v pododdílu 3.2.2. v souvislosti s individuálními opatřeními. Jedná se o nežádoucí praxi mnohdy nedostatečně zdůvodněného odebrání dětí z péče biologických rodičů a jejich svěřování do ústavní výchovy.

Na rozsudek *Smatana* pozitivně reagoval Ústavní soud, pokud jde o délku rozhodování o vazbě v trestním řízení (článek 5 odst. 4 Úmluvy) i právo na odškodnění za protiprávní vazbu (článek 5 odst. 5 Úmluvy). Jednak přijal určitá opatření směřující ke zviditelnění těchto případů v agendě ústavních stížností, což by mělo umožnit jejich rychlejší vyřizování, jednak dne 6. května 2008 vydal sjednocující stanovisko pléna (sp. zn. Pl. ÚS-st 25/08), kterým vyjasnil vztah mezi rozhodováním o protiprávnosti (protiústavnosti) zbavení svobody a navazujícího práva na náhradu škody a nemajetkové újmy podle novelizovaného zákona č. 82/1998 Sb. Informace o těchto krocích k výkonu rozsudků budou zprostředkovány Výboru ministrů.

Konečně, bylo namístě, aby Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy reagovalo na rozsudek *D. H. a ostatní*, týkající se diskriminace romských dětí jejich zařazováním do zvláštních škol, o němž obsírně referovala předchozí zpráva o vyřizování stížností, a předložilo pro potřeby Výboru ministrů Rady Evropy návrh akčního plánu opatření, která povedou k vymýcení kritizované praxe. Ministerstvo školství návrh zprávy v prvním pololetí roku 2008 zpracovávalo a dokončilo jej v září 2008; z formálních důvodů však nebyla zpráva dosud předána Výboru ministrů. Přestože se řada opatření již realizuje, a to bez ohledu na rozsudek Soudu, ukazuje se, že nutným předpokladem pro opatření, jež specificky míří k výkonu rozsudku, je provedení statistických a sociologických výzkumů, které zmapují problémy romských dětí ve vzdělávacím systému a ukáží jejich rozsah. Teprve v návaznosti na tyto výzkumy bude mož-

¹⁵ Globálně vzato se délka řízení u řady agend snižuje, stejně jako se snižuje počet nedodělků. Jsou-li však spory starší pěti let, pravděpodobně bude délka řízení nepřiměřená. Průměrná délka občanskoprávních řízení v roce 2007 oproti roku 2005 poklesla o zhruba 50 dní (z 453 na 400 dní), průměrná délka trestního řízení poklesla o 34 dní (z 263 dní v roce 2005 na 239 dní v roce 2007). Průměrná délka obchodních sporů poklesla z 822 dní v roce 2006 na 793 dní v roce 2007.

¹⁶ Průměrná délka řízení, ve kterém bylo vydáno první rozhodnutí o výchově (svěření) dítěte, skončených v roce 2007, činila 182 dní. Průměrná délka řízení, ve kterém bylo vydáno takové rozhodnutí pro případ rozvodu, činila 149 dní. Další rozhodnutí o výchově (svěření) dítěte (tj. o změně výchovného prostředí) bylo skončeno v průměru za 181 dní.

Řízení o skončení pracovního poměru zaměstnavatelem trvala v roce 2007 v průměru 803 dní, spory z nároků na základní mzdu a náhradu mzdy 852 dní a spory o nárok zaměstnance na náhradu škody za pracovní úraz nebo škody způsobené nemocí z povolání 1 140 dní. V prvních dvou jmenovaných skupinách pracovněprávních sporů trvalo více než 30 % řízení déle než dva roky, ve třetí jmenované skupině to bylo dokonce více než 55 %.

V prvních dvou jmenovaných skupinách navíc v roce 2007 došlo oproti roku 2005 k citelnému nárůstu průměrné délky řízení – u řízení o skončení pracovního poměru zaměstnavatelem to bylo o 118 dní, u sporů z nároků na základní mzdu a náhradu mzdy dokonce o 233 dní.

né přesněji zacílit některá opatření, jako je národní akční plán inklusivního vzdělávání aj. Specifickým problémem zůstává chybějící antidiskriminační legislativa ve smyslu směrnic Evropských společenství.

3.4. REZOLUCE VÝBORU MINISTRŮ

V tomto oddílu se zmíníme o případech přijatých závěrečných rezolucí Výboru ministrů, jimiž končí projednávání určité kauzy v Radě Evropy, a o případech, které jsou z hlediska informací poskytnutých Českou republiku připraveny na vydání závěrečné rezoluce.

3.4.1. Přijaté závěrečné rezoluce Výboru ministrů

Dne 27. března 2008 přijal Výbor ministrů závěrečnou rezoluci,¹⁷ již ukončil projednávání výkonu těchto sedmi rozsudků:

- rozsudek ze dne 24. února 2004 ve věci *Vodárenská akciová společnost, a. s.*,
- rozsudek ze dne 21. června 2005 ve věci *Turek*,
- rozsudek ze dne 21. června 2005 ve věci *Páleník*,
- rozsudek ze dne 27. září 2005 ve věci *Pillmann*,
- rozsudek ze dne 12. dubna 2005 ve věci *Mařík*,
- rozsudek ze dne 26. října 2006 ve věci *Friedrich*,
- rozsudek ze dne 17. ledna 2006 ve věci *Šroub*.

3.4.2. Případy připravené na vydání závěrečné rezoluce Výboru ministrů

Ke konci prvního pololetí roku 2008 se jedná o tyto případy:

- rozsudek ze dne 12. července 2001 ve věci *Malhous*,
- rozsudek ze dne 25. května 2004 ve věci *Kadlec a ostatní*;
- rozsudek ze dne 20. dubna 2004 ve věci *Bulena*;
- rozsudek ze dne 28. června 2005 ve věci *Zedník*;
- rozsudek ze dne 13. prosince 2005 ve věci *Zemanová*;
- rozsudek ze dne 7. prosince 2006 ve věci *Linkov*;
- rozsudek ze dne 21. září 2006 ve věci *GECO, a. s.*

¹⁷ Rezoluce CM/ResDH(2008)27.

Obsah

Úvod.....	1
I. Přehled případů uzavřených Soudem v období od 1. ledna do 30. června 2008.....	2
1.1. Rozsudky Soudu ve věci samé.....	2
1.1.1. Nové rozsudky Soudu.....	2
1.1.2. Žádosti o postoupení věci velkému senátu.....	9
1.2. Stížnosti prohlášené za nepřijatelné.....	10
1.2.1. Komunikované stížnosti prohlášené za nepřijatelné.....	10
1.2.2. Nekomunikované stížnosti prohlášené za nepřijatelné.....	21
1.2.3. Komunikované stížnosti prohlášené za částečně nepřijatelné.....	21
1.3. Stížnosti vyškrtnuté ze seznamu.....	22
1.3.1. Schválená smírná urovnání stížností.....	22
1.3.2. Stažené stížnosti.....	22
II. Přehled případů, u nichž nastal v období od 1. ledna do 30. června 2008 vývoj a řízení o nich nadále probíhá.....	23
2.1. Stížnosti prohlášené za přijatelné.....	23
2.2. Nově oznámené stížnosti.....	23
2.3. Účast na veřejném jednání Soudu.....	24
2.4. Ostatní aktivity vládního zmocněnce ve vztahu k Soudu.....	24
2.4.1. Projednávání stížností na regulaci nájemních vztahů.....	24
2.4.2. Intervence vlády České republiky v případech proti jiným státům.....	24
III. Výkon rozsudků Soudu.....	25
3.1. Úhrada spravedlivého zadostiučinění.....	25
3.2. Individuální opatření k nápravě porušení Úmluvy.....	26
3.2.1. Rozsudky vydané v prvním pololetí roku 2008.....	26
3.2.2. Rozsudky z doby dřívější.....	26
3.3. Obecná opatření k zamezení porušování Úmluvy.....	27
3.3.1. Rozsudky vydané v prvním pololetí roku 2008.....	27
3.3.2. Rozsudky z doby dřívější.....	28
3.4. Rezoluce Výboru ministrů.....	29
3.4.1. Přijaté závěrečné rezoluce Výboru ministrů.....	29
3.4.2. Případy připravené na vydání závěrečné rezoluce Výboru ministrů.....	29
Obsah.....	30